Թիւ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 23 — ՓԵՏՐՎԱՐ 27/11 ՄԱՐՏ 1898 — 18 ՇԷՎՎԱԼ 1315 — ՈՒՐԲԱԹ

در علیه ده غلطه (ماسیس) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE.

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ
Քաղաքական եւ Ազգային

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ.
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան . 40 Ֆրգ
Դրամի փոխարէն փոստային մասերով կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխարէն 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՕԳՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մեր ազգային գթութեան յարկը, որ հինգ հազարի չափ ամէն կարգի խեղճեր կը պատսպարէ, նիւթական ծայրայեղ անկութեան մէջէ։

Վարչական խնամակալութիւնը իր ջանքերը չի խնայեր անոր բաղմադիմի պէտքերուն բաւելու համար։ բայց տգղին կ'ինայ իր տունը—ինչպէս խրատմէ կը կոչէնք այս հպատատութիւնը—պահպանել։

«Մասիս» որոշեց նախաձեռնութիւն մը պատել այս մասին Զատիկի ծոցին առթիւ, մարտ 29ին, Մարկաւորդի կիրակի օրը պիտի հրատարակէ բացառիկ թիւ մը որուն հասոյթը ամբողջապէս Հիւանդանոցի պիտի յատկանայ։ «Մասիս»ին այս բացառիկ թիւը միայն գրական նիւթեր պիտի պարունակէ եւ «Մասիս»ի բոլոր աշխատակիցները պիտի երեւան հոն, իրենց նախասիրած այն գրական սեռերով, որոնց մէջ մեր ընթերցողներուն հմտակրութիւնը շահած են։

Գեղեցիկ թուղթի վրայ եւ մաքուր տպագրութեամբ հրատարակուելիք այս թիւը թէ՛ իր նպատակովը եւ թէ իր պարունակութեամբը ամէն հայու քով պէտք է գտնուի։

«Մասիս»ի այս թիւը պիտի ծախուի ձեռքէ հարիւր փարայի, տասը դրուշի եւ քսան դրուշի, ուզողին փափաքէն համեմատ։ Բոլոր թիւերը խնամակալութեան կնիքը պիտի կրեն։

Ֆասը եւ քսան դրուշ ստացող ընթերցողներուն անունները պիտի հրատարակենք։

«Մասիս»ի վարչութիւնը թուղթի, բուելի, տպագրութեան եւ խմբագրութեան ծախքերը կը նուիրէ եւ այս կերպով բոլոր հասոյթը՝ ոեւէ նուազում չի կրած՝ Հիւանդանոցի խնամակալութեան պիտի յանձնուի։

Ահաւասիկ գեղեցիկ գաղիթ մը Հիւանդանոցի մէջ պահպանուած տառապեալներուն օգնելու։ Պոլսեցի ու գաւառացի ամէն հայու կ'ինայ ցոյց տալ որ երբ մեր գթութեան մէկ հատիկ յարկը քննդատելու, անոր մէջ պակասութիւն գտնելու մասին իրարմէ վար չենք մնար, դայն սիրելու, անոր օգնելու մէջ ալ միւսներն նախանձախնդրութիւնը ունինք։

Քսան և տասը դրուշ տալ փափաքող անձերը այսօրուընէ կրնան իրենց անունը և քանի թերթ ուզելը իմացնել մեզի։ Մեր գաւառացի եղբայրներէն անոնք ալ, որ կը փափաքին ստանալ այս բացառիկ թիւը, թող փութան անմիջապէս իմացնել մեզ իրենց կամքը։

Միւսներն խնդիրքը կ'ուղղենք առհասարակ մեր պատասխանի բոլոր ազգայիններուն։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Վերջապէս Անգլիոյ ազատական կուսակցութիւնը ի՞նչ առարկութիւններ ալ մէջ բերէ եւրոպական Ներդաշնակութեան ամրութեանց մասին, Լորտ Սալիսբերիի կառավարութիւնը կը յամառի կը մնայ այդ կարգադրութեան մէջ, որուն նպատակն է բարեկամաբար կանոնաւորել քանի մը միջազգային խնդիրներ։ Վեցերէն և ոչ մէկը կը հաւատայ թէ իրենց մէջ անհամաձայնութիւն կայ յայտնապէս։ Դեռ անցեալ օր Պ. Բրոդրիք խորհրդարանին մէջ բացորոշապէս յայտարարեց թէ եւրոպական ներդաշնակութիւնը, վեցը մէկտեղ առնելով, բնաւ անհամաձայն չէ, միայն թէ ուրուշները ուշ կը տարուին, այս կամ այն մեծ տերութիւնը վերապահութիւններ կ'ընէ եւ, բայց խնդիրը այն է թէ եւրոպական ներդաշնակութիւնը կա՛յ ու կը մնայ այնպէս, ինչպէս որ էր իր կազմութեան առաջին օրերուն։ Պ. Բրոդրիք աւելցուց թէ եռակ ձեզի հետ կը խոստովանիմ որ այդ ներդաշնակութիւնը մեծ բան մը ըրած չէ, բայց յանցաւորը ո՞վ է, այս է խնդիրը։ Ոչ ոք կը համարձակի այդ մուշտակը իր վրայ առնել նոյն իսկ եթէ պատուերնի մը ըլլայ այն։ Երեւոյթներէն ոմանք կասկած յայտնեցին Ռուսիոյ անկեղծութեան վրայ, հաւատք չունինք, ըսին, թէ ինչ ինչ դժուարութեանց առաջնորդը կամ գրգռիչը Ռուսիա չըլլայ։ Պ. Բրոդրիք անօրինակ յայտարարութիւն մը լսողի մը պէս, քաղաքականութեան բոլոր աստուածները վկայ բռնեց թէ բրիտանական կառավարութիւնը Ռուսիոյ վրայ կասկած չունի, կամ եւրոպական Ներդաշնակութեան մէջ անոր անկեղծութեան վրայ չերկմտիր։ «Մենք աստանկ բան մը չենք գիտեր», ըսաւ տեսակ մը երկիւղածութեամբ։

Ուրեմն, միջազգային կացութիւնը տակաւին հշաշալի առաջխնութիւն մը ըրած չէ եւրոպական Ներդաշնակութեան կապմութեան ընթացքին։ Բաղաքագէտները՝ հակառակ կարգ մը մարդոց յայտնած սա՛ դալտիրելին թէ այդ կարգադրութիւնը բնաւ բանի մը ծառայած չէ մինչև հիմա, կը պնդեն թէ Ներդաշնակութիւնը աւելի գործակար եղած է քան եթէ չըլլար։ Խնդիրները կնճռոտ են, շահերու բաղխումը խիստ է, մրցումները առատ են։ Ի՞նչ ընէինք որ Ցունաստանի խօսք հասկցնելնք թէ ինք անկարող է զօրաւոր պետութեան մը դէմ ճակատ յարդարել ու յանդգնիլ, կը տրամաբանեն քաղաքագէտները, և կը հեռաւորեն թէ բնականաբար դժուար է այդ տեսակ անխոհեմութիւնէ մը առաջ եկած կացութիւնները պարզել և լուսաբանել։ Ցունական խնդիրը մէջտեղն է, քաղաքագէտները կը յայտարարեն թէ իրենց խղճին վրայ բնաւ բեռ չունին։ աշխատեցան նոր դժուարութիւններ չյարուցանել։ պզտիկ պետութիւն մը — Ցունաստան — մտիկ չըրաւ, յանձնապաստան խիզախել ուզեց իրենցէն բիւրիցս զօրաւոր զէնքերու դէմ, ուստի եւրոպական Ներդաշնակութիւնը կազմող քաղաքագէտներուն կ'ինայ նախ Յոյթականին դիմումը հայցել դժբաղդ պարտեալին վրայ։ ինչ որ ըրին, և յաջողեցան օգտուիլ օսմանեան կայսրութեան բարեյօժարութենէն և խաղաղութեան պահպանման մասին վեհ։ Ինքնակալին բարձր կամքէն։

Այս ու սաղ նման դժուարալոյծ խնդիրները կրնան միշտ արդարացրնել Եւրոպայի դանդաղութիւնը և դժուարութեանց մէջէն չելլելու եղանակը՝ որուն մատնուած է Եւրոպա։

Միւս կողմէն եւրոպական պետութիւնը իրենց ներքին խնդիրներէն ալ գլուխ վերցուցած չունին։ Ձինական խնդիրը պահ մը սպառնացաւ ճշմարիտ տակնուվրայութիւն մը առաջ բերել աշխարհի այն հեռաւոր մասին մէջ, որ սակայն չատ մօտիկցած է հիմա եւրոպական շահերուն հակառակութեանց պատճառաւ։ Հաղիւ թէ ջինական խնդրին այդ ոմնամած ալրընեներուն մէջ փոքրիկ լոյս մը թափանցեց՝ հաշտարար կարգադրութեան մը նշանակ, և ահա միջազգային կացութիւնը լուսաբանելու պաշտօն ունեցող եւրոպական ներդաշնակութեան երկու կարեւոր պետութիւնները, Ֆրանսա և Անգլիա, միմեանց մէջ են։ Սև Ցանաբին արեւմտեան եզերքին և ափրիկեան ներքնաշխարհին քանի մը մասերուն վրայ։ Կ'երեւի թէ Նիկէրի կողմերը Ֆրանսական և անգլիական զօրքերը իրարու կ'առնեն կուսան հակառակ Պ. Հանոթոյի յայտարարութեան թէ խնդրի տակ եղած երկիրներուն մէջ Ֆրանսական բանակ չի կայ։ անդին Պ. Զէմպերլէյն հակառակը կը պնդէ և Լակոսի անգլիական կառավարչին հեռագիրներուն ստոյգութեան վրայ կը ծանրանայ, և Զէմբերլէյնի յայտարարութեան երկրորդ օրը գնդապետներ, ռազմամթերքներ ճամբայ կ'ելնեն Ափրիկէի այդ կողմերը սուրալ ընթանալու համար։ Բարիզի մէջ դումարուող անկը-Ֆրանսական Ցանձնաժողովն ալ իր բանակցութիւնները դադրեցուց յանկարծ, և խաղաղութեան նշան մը չէ այս դադարը։ Լոնտոնի և Բարիզի մամուլը զիրար կը ոդբռնեն, և թէեւ իրենց այս լրահերութիւնը—եթէ կը ներուի մեզի այս բարբարոս ձեւը գործածելու լեզուի մէջ— նոր չէ որ կը սկսի, բայց վերջապէս խօսքին մինչև գործ հեռաւորութիւնը չատ մեծ չէ, ինչպէս դաւաթէն մինչև շրթունքը։

Ինչպէս գործը կրնայ մեծնալ թէեւ վերջապէս իրաւախոհութեան մը յանգիլ։ բայց այդ խնդիրը պատճառ կ'ըլլայ որ միջազգային կացութիւնը չի բարւոքիր։

ՏԱՐԵԳԱՐԶՆԵՐ

ՄԱՀ ՊԱԼԵԱՆ ՆԻԿՈՂՈՍԻ

27 ՓԵՏՐՎԱՐ 1858

Թառասուն տարի առաջ, այսօր, 27 Փետր. կը մեռնէր Նիկողոս Պալեան32 տարեկան ծայրիկ հասակին եւ իր ճառասարպետարուեստագիտի տաղանդին բոլոր կորովին մէջ։ Իր մահուան աւրիւ Գրիգոր Օտեան, որ այն ատեն հազիւ 24 տարեկան էր, գրած է «Մեղու»ի մէջ դադն կսկիծի մը ազդեցութեան տակ, յօդուած մը՝ որ մեր գրականութեան գեղեցիկ բայց մոռցուած էջերէն է։

Այս գրուածին գլխաւոր մասերը կ'արտայսնեմ այնպես, ինչպես գրած է Օտեան Ռուսինեանի եւ Թընկերի հետ պատրաստած «Ուղղախօսութեան» սկզբունքներուն համաձայն՝ պայմանագրական ազատութեամբ մը, զոր սակայն եսէր իմ ալ փոխած է, համոզուելով թէ կարելի չէ ժողովրդին լեզուն ճմահան օրէնքներու ենթարկել։

Այս գրական հատուածը պիտի նորոգի հայ ընթերցողներուն սրտին մէջ պիրուած հին դիմի մը յիշատակը։

Կըսկիծը յ'ուշ կ'ածէ, սիրելիին մահը լացօղը անոր գործքերը կը պատմէ։

Նիկողոս աղային գործքերուն առաջին աղբիւրը, ինչպես ընդհանրապէս ամէն մարդու, այն առաջին կըրթութեանը մէջ պէտք է բընտրուիլ որ իր ընտանեաց ծոցը, իր ծնողացն աչքին տակ կատարվէցաւ։

Մեծցաւ աստուածպաշտութեան ու ջերմեռանդութեան օրինակներու մէջ։ Ծնողաց իր եւ աչքն առած կրթութիւն ու ուսմունքն ըրաւ։ Բարի մայր մը իր թարմ սրտին մէջ կը գրէր բնութեան ձեռքովը բարոյականին պարզ և համայնարհական ըմբռնումները։ քընքուշ ձեռքով կը խնամէր այն նորածին տունկը որ պըտղատու ծառ մը պիտի ըլլար ատենէ մը ետքը և կը զբաղուեցանար տեսնելով իր որդոյն կամքին փոխադարձ սէրն իր վրայ։

Աւելի ևս զբաղմութիւն էր անտարակոյս տեսնել այն մատաղ տարիքին մէջ՝ իր լուլլ ու զգօն կենցաղն որ գոգցես պայծառ ու գեղեցիկ օրի մը ծիծաղերես արշալոյսն էր։ Ունէր հրապոյր խաղն ու հաճոյքն անոր համար իր մանկութեան հասակին մէջ անգամ, ուր ամէնայն ինչ խաղ և հաճոյք է։ իր մէկ հատիկ զբաղմութիւնը՝ իր մայրն էր որի զգուանաց ու խնամոցը յարեալ կը զբաղանար ու կ'աճէր հանապազօր, անանկ որ երբ իր մայրը կորուաւ՝ իր առողջութիւնն ալ վտանգի մէջ ընկաւ, մինչև պարտաւորեցան ծնողքն ի Բարիզ ղրկելու՝ զինքը, յանձնելով՝ զանի այն անձին որի պաշտօնն էր կարծէս հայ պատանին ի քաղաքակրթութեան վառարանն առաջնորդել և՝ զոր շատ չընէր որ կորուսինք, Պն. Խաչատուր Պարտիզպան։ Բարիզ՝ նախակրթական ուսմունքն առնելէն ետքն Օէնթ-Պառբարա դպրոցին մէջ, հետեւեցաւ ճարտարապետական արուեստին։ Իր աշխիւ բարքն ու փութաջան աշխատութիւնը չուտ դրաւեցին իր վրայ վարպետներուն սէրը։ Պն. Լապուսթ, դպրոցին վերատեսուչը, պարծենալով կը յիշէ մինչև այսօր իր ամենասիրելի աշակերտը, որ և իր բոլոր կեանքին մէջ անկորուստ պահեց այն փոխադարձ սէրն ու յարգանքը՝ զոր Լապուսթին ընծայելով, առաքինութեան՝ ընծայել կը թուէր իրեն։ Մինչ ասանկ պատանին կը զարգանար ու իր ծնողաց և սիրելեաց սիրոյ յոյսերով կը լցնէր, ծանր ու տաժանելի հիւանդութիւն մ'եկաւ վրան և քիչ մ'այլ ևս և ահա՝ իր հայրենիքէն ու ընտանիքէն հեռի տար աշխարհի մէջ պիտի կընքէր այն կեանքն որ այնքան բեղմնաւոր պիտի ըլլար և որ դարձեալ խիստ կանուխ պիտի վերջանար . . . . Ազատեցաւ Նիկողոս աղան, Պուլեռ մեծահմտաւ բժշկին անձնուէր ջանքովը՝ այլ ընտանիքը պարտաւորեցաւ՝ զինքն ի Պոլիս բերելու որ իր հանապազօրեայ ու անխոնջ աշխատութեամբը քակքաւ յառաջ երթալ ու բարդաւաճիլ ամէն կերպով . . .։

Հոս իր կենաց էն գեղեցիկ մասը կ'ըսկըսի։

Նիկողոս աղան իբր արհեստի մարդ, ճարտարապետ՝ ան արքունի, Պոսֆորի չքեղ ափանցը կրա բնութեան գեղեցկութեանցը հետ մրցելով իր հանճարը՝ ասդին անդին մէ՛ մէկ վկայ ձգած է իր արուեստական գեղեցիկ տաղանդին, իր փառքերուն ու բեղմնաւոր երեւակայութեանը։ Փարը մարմնոյ տուած է իր մտքերուն ու ախորժակին և անմահացուցած է՝ զանոնք դարէ ի դար։

Վերածնութեան ըսված ճարտարապետական դպրոցին աչքերու գըծված ըլլալով բարէբախտ բան, թէպէտ՝ եր աւելորդ կանոններու և արուեստական նախապաշարումներու լուծը և ընդարձակ ու անպաշտ հորիզոն մ'ունէր առջեւը որի մէջ իր գեղեցիկ երեւակայութիւնը ազատօրէն կըրնար թռչիլ . . .։

Հոս կ'անցնենք արհեստի մարդը ու տեղի կուտայ մտքի ու գրի մարդուն . . .—Ձէնք ուզեր պատռել այն վարագոյրն որ միշտ քաշված պահել ուզեց ինքն, իր համեստ և ուսումնասիրական սենեկին մէջ անցուցած կեանքին վրա, ուր աշխարհի էն նըշանաւոր և էն արդիւնաւոր միտքերուն հետ հաղորդակցութիւն եր հաստատած և որի դուռը սակաւաթիւ բարեկամաց միայն կը բացվեր . . . . Այս բարեկամները երբեք չը պիտի մոռնան այն թանկագին և անգառնալի ժամերը որ մեկտեղ սահեցուցած են հեղնելով իրենց սիրտն ու հոգին մտերիմ խօսակցութեանց մէջ. ուր աւելեն էվել իր պայծառ ու սիրուն միտքը սուրբ յարաբերութեամբ մը վերացած՝ կարծես թէ ուրիշ աշխարհի մը լոր կուտար մեզի . . . ևայն վառարանն որ իր հարուստ գրքարտունը երկու թեւերուն մէջ տեղէն իր նսեմ սենեկին մէջ լոյս ու ջերմութիւն կը սրփռէր. այն սեղանն որի վրա կ'աշխատէին մերթ և մերթ գրիչն ու թուղթը վերցնելով ճերմակ լաթը կը փռէին կերակուրին ուտելու համար, այն գիտիի բաժանիներն որմէ մէկ քանի կանթիլ այնքան հզօր է սիրոյն բոցը արծարծելու անկեղծ սիրաէրու մէջ, մինչեւ այն սիրելի ծառայն որ իր սիրօքը պէս կը խնամէր՝ զիրենք ալ և որ իրենց հետ սրբոնա՛ւ է այսօր։ Ասոնք ամէնն իրենց համար մէյ մէկ անգին յիշատակներ են որ կարծես և գրեց զանազանութեան մի ջեւէն ողջ ազատած ու միշտ կենդանի պիտի մնան։ . . .

Խիստ ընտանի էին Նիկողոս Աղային Ցանապի ընտիր ընտիր խմաստասէրներուն, բանաստեղծներուն ու պատմագիրներուն գործքերը, որոնց բարձր ու առողջ խորհրդածութիւնները ալէկ ուղղութիւն մը տուած էին իր մտածութեանցը, որով և իր ըսկըզբունքները հաստատ կէտի մը վրա հիմնեալ էին։ այն հաստատ կէտը որ ամէն մտածող գլուխներ չատ բընտրատուքներէ ետեւ գտած էն վերջապէս, նման ճամբորդ նաւի մը որ ալէկոծեալ ծովի մը վրա երկար ատէն ծրփալէն երերալէն ետեւ կուգայ նաւահանգիստի մը հանգարտ ջուրին մէջ երկաթ կը նետէ։ Մարդկային մտածութեան՝ ալէկոծութեանը մէջ հանգարտ նաւահանգիստը՝ աշխարհիս նպատակին և մարդուս ճշմարիտ պաշտօնին ճանաչումն է, մէկ խօսքով ճշմարիտ Աստուածպաշտութիւնն ու քրիստոնէութիւնն է։ Նիկողոս աղան վաղուց գտած է իր նաւահանգիստը։

Այս ըզկիրքունքներէն անբերրի չէ՛ղան և իր ընդհանուր՝ վարքին վրա ունեցած երջանիկ ազդեցութիւններն նախանձելի ըրին՝ զանի։ Աստուած՝ զինքն օժտած էր անանկ բնական ձիրքերով և բախտն անանկ յաջողութեամբ մ'որ չատ չը պիտի տեսնէին մարդիկ։ իրենն՝ այն հպարտութիւնն որով հասարակ մարդոց սիրտը այնքան հակամէտ է ուռեցնելու։ Եւ ասկէ աւելի ի՞նչ փառք կրնայ ըլլալ որ դեռ մանուկ հասակէն մարդս իրմէ կախված տեսնէ հարիւրաւոր մարդերու բաղդը, որ իր գերդաստանն նեցուկն ու փառքն ըլլայ, որ իր ազգն իրմով կարենայ պարծիլ, որ իր ալսորժակին ու տաղանդին վրա ամէնուն զարմանքը գրաւէ, որ իր արժանաւոր գործատուերը նրրոպայի օրագիրներուն մէջ կարդայ, եւ այս ամէն բարէմասնութեանց համար իր ճակատն քրտամնոց ու մրտքին յատկութեանցը միայն պարտաւոր ղլայ ինք զինքը և սրանց մէջ մեղքին ձեռքն իր յաւիտենական հետքը ձգած չ'ըլլայ . . . ։ Եւ սակայն ուր երջանկութիւն կը դըտնէն հասարակօրէն մարդիկ, ինք ունայնութիւն էր գըտած . . . չ'ունէր աչք իր ունեցածին վրա, չ'ունէր աչք աւելիին. իր ակնկալութիւններն ի հանդերձեա՛լն էր հաստատած . . . թո՛ղ դան ըսէն հիմա նորէն իր գերեզմանին վրա, թէ մարդուս ճակատ-դիրը հոս կ'ըսկըսի և հոս կը լըմընա՛յ։ արդարին մահը, եթէ ուրիշ փասա ալ չ'ըլլար ապագայ կենաց ճշմարտութեան, հերիք էր է՛ն ապառում միտքերն անգամ համոզելու։

Ահա՛ մարդը իր սենեկին մէջ, իր մտածութեանցը, իր ըսկըզբունքներուն, իր գիրքերուն, իր բարեկամներուն հետ։ Այլ ոչ նըւազ գովելի իր ընտանեացը մէջ, իր հօրը հետ, իր եղբարցը հետ, իր ամուսնոյն հետ, իր որդոցը հետ։ Իր մեռած օրը իր գերդաստանն իրմով միանդամայն կորուսաբարի զաւակ մը, բարի եղբայր մը, բարի ամուսին մը, բարի հայր մը։ Բնաւ պակասութիւն մը չ'ըրաւ իր սրդիական պարտաւորութեանցը մէջ եւ յարգանաց ու հնազանդութեան հարկը անթերի վճարեց առ այն որ խրոխտաբով իմն կը դուրդուրար իր սիրելի որդոյն վրա և որի կըսկիծն այսօր մխիթարութիւն չ'ունի բնաւին . . . Պատկառելի իրմէ կրտսեր եղբարցը և ակնածու անդրանկին, սիրելի եր հաւասարապէս ամէնուն. իր սէրն ալ անոնց վրա ոչ սակաւ արդիւնք ունեցաւ և ազդեցութիւն բարեբաստիկ . . . թանդակաթ սիրով սիրեց նաեւ միշտ իր ամուսինն ու որդիկն որոնց վրա այնքան գեղեցիկ խղճէր կը տածէր սըրտին մէջ, որոնց ապագայն ինք իր ձեռքովը յարդարել իր մէկ հատիկ վառաւարութիւնը պիտի ըլլար այս աշխարհիս վրա։

Սիրտ մը որ այսքան ազնըւական զգացումներով լցված էր, չ'էր կրնար ցամաք մնալ բարի գործքերու։ Ատուած միայն գիտէ քանի՞ արտասուք չորցուց ան իր կարճատեւ ընթացքին մէջ մարդկային աչաց. քանի՞ մարդիկ յուսահատութեան վէրն բերէն ազատած է, քանի՞ ընտանիք՝ թշուառութեան դատապարտված՝ իր ձեռքէն իրենց երջանկութիւնն ընդունած էն, ոչ թէ իբր ողորմութիւն որ նըւաստացուցիչ կը թըւէր իր փափուկ սրտին, այլ իբր պարտաւորութիւն՝ զոր առ ընկերն կը հատուցանէր . . . . Այս մեծ, այս դեղեցիկ, այս միակ պարտաւորութիւնը անթերի կատարեց։ Հաւատարիմ թարգմանն էղաւ իր գործքովը Քրիստոսի մարդկութեան առած սա միակ պատուէրին թէ «Սիրեցէ՛ք ամէնդ ալ իրար»։ Այս պատուէրն ինք ալ ղէկ հակըցաւ եւ ալէկ ալ գործադրեց. ա՛լ ինչ պէտք է իր յիշատակին համար . . . ։

Իր վերջին օրերն իր վարած կեանքին արժանի կերպով տնցան . . . Տակաւին այն դժընդակ հիւանդութիւնը չ'կեցած վրան, երբ թեթեւ նշանները միա՛յն՝ զինքն ընկղմին ձգած էին եւ ծանրանալու երեւոյթներն անտեսանելի էին դիտութեան աչքերուն, ինք իր հոգոյ աչքովը նախատեսած էր իր մօտաւորս վախճանը։ Իր մտածմունքներն էղան անդէն՝ իր ընտանեաց, իր սիրելեաց ապագայն և իր հոգոյն յաւիտենակա՛ն ապագայն։

«Անդիի կեա՛նքը, ո՜հ, ի՞նչ կեղեցիկ է անդիի կեանքը և ես հաստատ գիտեմ որ պիտի վայելէմ՝ զանի . . . մարդու մը դէշութիւն չ'կմ բրած այս կեանքիս մէջ . . . ։» կըսէր եօթ օր առաջ իր մեռնելէն, խըզճմտանքի զըւարթութեամբ մը, որ ապագայ երանութեան գուշակն ու ճաշակն է։ իսկ անոնց որ կարօտ էին իրեն, որոնց իր ողջութիւնը իրենց երջանկութիւնն էր, չ'ուզեց որ զդացնել տայ իր պակսութիւնը և անոնց հոգը կտակ ըրաւ որո՛ց յանձնուած պիտի ըլլային իրեն։

Երբ ասանկ կեանքի մը վրա գերեզմանը կը փակվի, մարդ այն կեանքը չը մեղքնար որ շինաւ, դի ունի կ'երթարձգի հոս մարդոց յիշողութեանը մէջ և դերեզմանէն անդին աւելի ևս կը փայլի յաւիտենականութեան մէջ, այլ ինքզինքը կը մեղքնայ, դի մէկիկ մէկիկ իր կենաց ու իր սրտին հատորներն են որ կը խլին իրմէ ի մէն մի հարուած մահին՝ երբ իր չուրջը կուգայ կը դարնի. դի մարդս ինքզինքը միշտ աւելի ոբբ կըզդայ այս աշխարհիս վրա, քանի որ բարէկամ մ'ու սիրելի մը կ'առնէ իրմէ ձեռքն անմահին . . . ։

ԳՐԻԳՈՐ ՕՏԵԱՆ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԲՐՈՆԻԿ

ՎԱԿՆԵՐ ԵՒ ԻՐ «ՄԷՔՌ-ՇԱՆԹԷՕՌ»Ը

Վակների համար գովասանքի արձագանգներ է որ կը լսուին ամէն կողմէ։ Բրեսլաւոպէս յա՛ւելեալ Գերմանիոյ Գերմանիայէն ըլլայ կամ երաժշտասէր Պեստիքսցէն, Անգլիայէն ըլլայ, կամ Ցիտանայէն՝ որ 36 տարի առաջ կը սուլէր Վակները։ Եթէ Գերմանիա ցուրտ կամ խոհուն դատողութենէ վերջն է որ սիրով կ'ընդունի իր երաժիշտներն անգամ, Ցիտանա՝ սոներելի թեթեւ դգացումներու կը հետեւի։

1861ին Վակների Թանհէյզերը կը սուլէին Բարիզի Օրէրային մէջ 187ին ամէն ջանք ընելով և իբր թէ հայրենիքի ծառայելով խարանային Լօհէնկրինը, 8 ներկայացումէ վերջ, որուն հետեւանքով Լամոռէօ, Բարիզի ամէնէն լաւ երաժշտախումբը և Վակների դասանոց Առաքեալը 10000 Ֆր. կորսնցուց, վատակելով սառկայն Բարիզեան ժողովրդին Վակները հակակցուցած ու սիրցուցած ըլլալու փաստը։ որ այսօր միայն լաւ երեւան կու գայ։ 1891ին սակայն Լամուռէօ կը յաջողի Լոհէնկրինը Օպէրային մէջ ներկայացնել տալու. 93ին Վալքիւրէն, Նիպելունկներու երկրորդ մասը կ'ընդունուի։ 1894 ին սուլուած Թանհէյզերը ահագին յաջողութիւն մը կը գտնէ և 1897ին վերջը Մէրը-լանրիէօ՝ որ Նիբելունգէն անուր յաջողանակ մը կը տա՛նի, այնչափ որ քանի մը ծերուկ ու յետամնաց քննադատներ, կատաղած, կը գրեն. «այլ ևս կրնանք մեր թատրոնը կոչել ազգային ակադեմիա . . . . օտար երաժշտութեան. վասն զի, թատերագրնկերնիս Վակներով ընդունեցաւ։»

Մէրը-լանրիէօ՝ին նիբելին գալէ առաջ, սա ըսէ՝ մեզի թէ Վակները պէտք է ընդունինք աւելի բանասէր ու փիլիսոփայ մը և յետոյ երաժիշտ մը. ասիկա թերեւս մեզի զարմանէ, բայց Շուբերտ, Շամպրլէն, Բաւիսաթի և Լիսնթ, Վակներեան մեծանուն քննադատները, ըսածս կը հաստատեն։ Երաժշտութիւնը Վակների նպատակին օժանդակ մը եղած է, ոչ թէ բուն նպատակագիտ։ Էպէռի վերջերս հրատարակած մէկ գիրքը կը բացատրէ, Վակների երեք կարեւոր խաղերուն վրայ յենլով, անոր բնապաշտ, յոռետես և վեր-

ջապես կրօնասէր վարդապետութեանց յարիւր սակայն բնական է որ Վակնէր միշտ մնատած ու բարած է երաժշտական արտայայտելի նիւթեր։ Գունագեղ բաներով զարդարուն գրած է իր թատերագրութիւնները, կատարեալ բանաստեղծութեան հատուածներ՝ չափուած հնչեալ երաժշտութեան մը վրայ. և այս ամենը՝ վասն զի Վակնէր յօրինած է իր գործերը խորին համոզման մէջ և իր հաճոյքին համար։

Վակնէրի ամբողջ գործերուն մէջէն Մէյստրս Շոնֆէլտ մասնաւոր տեղ մը ունի. կարծես թէ այդ խաղը ժպիտն է հրապկային՝ որ լուրջ արտադրութիւններէ վերջ յոգնութիւն առնելու համար, գուարթ վայրկեանի մը մէջ կը ծնի, ունենալով յատկութիւն մը. այն է ժողովրդական տարրը և այսպէս կը կապվի ճշմարիտ կատակերգութիւն մը վասն՝ զի չմոռնամ ըսելու թէ այս խաղը Գոէթէ Լիւթ մին է։ Այս ժողովրդական տարրը կրցած է մտցնել Վակնէր, ծանօթ անունի մը տեղ տալով խաղին մէջ. հոն, անշահախնդիր, բարձր դեր մը ունի Հանս Սաքս կօշկակարը որ ապրած է ԺԶ դարուն մէջ արդարեւ, մեծ յարգ վայելելով իբրէ բանաստեղծ-երգիչ և որուն յիշատակին արձան մը կանգնուած է Նիւռնպէրկի մէջ։

Թերեւս խաղին մէջ կօշկակար մը մտնելուն ձեր միտքը կը պղտորի. ի՞նչ բան ունի կօշկակար մը հոն՝ ուր սովորաբար պատմական անուն մը կը տեսնենք. բայց հիշդ հոս է արդէն Վակնէրի վարդապետութեան տարերութիւնէրէ մէկն ալ. քնական գոյնը պահելու համար՝ իրական և ի հարկին զվարճանական նիւթեր բացատրած է Վակնէր, անոնց իրը հեռեւութիւն տալով մոգի սքանչելի բարոյականներ։

Հիմա դառնանք Երգիչ վարպետներու նիւթին։

Ա. Արարուած.— Նիւրնպէրկի Սէնթ Գեմէրին եկեղեցիին մէջն ենք. Վալթէր ը Սթոլցինկ երիտասարդ ու հարուստ ասպետը՝ հմայուած Երգիչներու բարձր տիրոջմէն՝ ձգած է հայրենիքը և հոն եկած է երգիչ ըլլալու. ոսկերիչ Բոգնէրի հիւրն է և անոր Եւա աղջիկը սիրած է։ Եկեղեցին ելլելուն երբ Եւա իր Մատլէն ազատուհիին հետ կը հեռանայ. Վալթէր կը ժամանայ անոր և կը բացատրէ իր սէրը, յայտնելով նաեւ թէ յաջորդ օրը Սէն ժանի տօնին առթիւ երգիչներու մրցում մը տեղի պիտի ունենայ և մրցանակը վաստակողին կիսը պիտի ըլլայ Եւան, իր հօրը կամքով. Վալթէր կերգնու մրցանակը վաստկիլ, բայց այդ բանին համար ամէնէն առաջ պէտք է տեղեակ ըլլալ երգիչ-վարպետներու հաւանդ օրէնքներուս. այդ օրէնքները կը սկսին աւանդուիլ Տավիտի կողմէ որ Հասսաքսի բանաստեղծն է և Մատլէնի սիրահարը։ Միեւնոյն ատեն նախատիպ մը պիտի կատարուի. ահա ուսանող երգիչները որանք, ուրախ զուարթ, կուգան պատրաստուիլ, տիպեր նշանակող վարպետին սենեակը. վարպետները կուգան. Բոգնէր անոնց կը ներկայացնէ իր հիւրը. Վալթէր իր մասնակցութեան վարձքը կը յայտնէ և հաստատակամ նախանձոտ ու անվրիպ Պէքմէսսրին (որ ինքն ալ Եւայէն աչք ունի) զըջմայութեան, Հանս Սաքսի խորհրդով կընդունուի, իր կարգին՝ Թագի-լուիթ-ի օրէնքին հակառակ իր կեանքին պատմութիւնը և Գարնան ու Սիրոյ նուիրուած երգուն ու եռանդուն երգ մը կերգէ։ Մատլէներ նշանակողի պաշտօնը Պէքմէսսրինն է և Դ սիմալի աչք պիտի դնուլը և ահա տգէտ նշանակողը դուրս կը ցատկէ սենեակէն օդին մէջ խաղցնելով քարէ տախտակը որուն վրայ ճերմակ գիծերու անհնարելիութիւն մը կայ. երգիչ վարպետները զինքը անընդունելի կը համարին հակառակ Հանս Սաքսի ջանքերուն, և արարուածը կը վերջանայ երգիչ ուսանողներու մէկ պարովը։

Բ. Արարուածը, զուրս գործոց մին է խառն խանդաղատանքով ու կատակով։ Զարմ կողմէ Հանս Սաքսի համեստ տունը. դիմացը Բոգնէրի հոն ապարանքը և առանց առջեւ Նիւրնպէրկի փողոց մը։ Իրիկնամուտ է. կամաց կամաց աղմուկները կը քիչնան. Բոգնէր աղջկանը հետ լուռ ու մտածկոտ պատչի կը վերադառնայ. հիանալի գիշեր մըն է գարնան. ծաղիկներու անուշ հոտեր կը ծաւալին օդին մէջ։ Հանս Սաքս ալ իր խանութին պատուհանը բացած է, կ'ուզէ աշխատիլ բայց առատաւն Վալթէրին Գարնան և Սիրոյ երգը միտքը կու գայ. Վալթէրին համար հետզհետէ իր համակրութիւնը աւելցած է։ Ցանկարծ Եւա կու գայ. մոստանչ է. ինչ բնական է այս տեսարանը. Եւա խանութէն դուրս քարէ նստարանի մը վրայ, Հանս Սաքս ալ իր խանութին պատուհանէն դուրս երկնցած, թէ՛ լուսելով անոր հետ և թէ՛ դմայելով անոր, մաքուր հոգեկան յոյզեր ունենալով —չորս երաժշտութիւնը պիտի բացատրէ Լէյթմոթիֆներով—. շատ պզտիկ ճանչցած է գեղանի Եւան ու սիրած զոյն օրէ օր աւելի շատ. բայց հիմա արդէն տարիքոտ է և պէտք է զոհէ իր սէրը որպէս զի Վալթէր և Եւա երջանիկ ըլլան։ Վալթէր վրայ կը հասնի. մոռացած է փախցնել Եւան և ասիկա դիւրին պիտի ըլլար եթէ Սաքս իր խանութին փեղկերը չէր բանար. զարուարլոյս մը կը ցոլայ իրենց վրայ և փախուստնին կ'արգիլէ. նոյն վարկեանին կը բուրն գիշերուան պահնորդին փողը և վրնի մը ձայնը։ Ապուշ Պէքմէսսրն է որ եկած է՝ հազար նազանքներով իր վիսերը երգել Բոգնէրի աղջկան պատուհանին տակ։ Անդին Եւա և Վալթէր ծառերու ետին կը պահուրտին. ճիշդ այս միջոցին է որ հիանալի տեսարան մը կըսկսի. Հանս Սաքս որ համակիր չէ Պէքմէսսրին, գործը կը կռնէ և կը սկսի ատմոսֆերայ հարուածներ տեղացնել այն զոյգ մը կոչիկներուն, զորս կը պատրաստէ նոյն իսկ Պէքմէսսրին համար, և այսպէսով անոր ձայնը կը խափանէ. արմատին չատութենէն դրացիները կ'արթննան, պատուհաններ կը բացուին. մարդիկ դուրս կը վազեն տուներէն և այդ խառնաշփոթութեան մէջ Պէքմէսսը զոլ կրծուելով քանի մը հարուած կ'ուտէ և վերջապէս կը յաջողի փախչելու. Վալթէր և Եւա ալ առիթը յարմար կը դատեն հեռանալու, բայց Սաքսի աչքը իրենց վրայ է (նկատելիք թէ Հանս Սաքս անոնց մոցման արգելք ըլլալ չուզեր այլ հրապարակային և օրինաւոր մոցման կը փափաքի)։ Սաքս Եւան զէնքի իր տունը կը հրէ և Վալթէրը իրեն կը կանչէ։ Պահնորդին փողին ձայնը չառ մօտեցած է, Ժողովուրդը վայրկենի մը մէջ կը հանդարտի ու տուն քաշուի. պահնորդը իր պաշտօնը կատարած է։

Գ. Արարուածը երկու տեսարան ունի. առաջինը Սաքսի խանութին մէջն է. Վալթէր հոն է և երաժշտական խրատներ կ'ընդունի Սաքսէն. Ասպետը բնազդով սերուն տարեր կ'արտասանէ զոր Սաքս գրի կ'առնէ և տեղներն վրայ կը ձդէ. յետոյ խանութէն կը մեկնին ուր Պէքմէսսը կու գայ կաղալով իր կօշիկները առնելու. թուղթը կը նշմարէ և կարդնելով թէ Սաքս ալ իրեն մրցողից մըն է թուղթը կը գըրպանէ. կօշկակարը որ նեղս կը մտնէր գայ հարժումը կը տեսնէ և կը դառնայ թուղթը անոր տալու. Պէքմէսսը կարծես թէ կ'ուզէ, ալ վստահ է իր յաջողութեան վրայ, վասն զի ամենէն նշանաւոր երգիչ վարպետին գրուածը պիտի երգէ և այդ յուսով կը մեկնի. Եւա իր կօշկին անյարմար մէկ կողմը ցուցնելու եկած է, Վալթէր ալ ուրախան հագուստներով կու գայ ու հոն չլսած Եւայի գեղեցկութենէն, իր երգելիքներին վերջին հատուածը կ'երգէ և տեսարանը կը վերջանայ հընդերգով մը։

Վերջին տեսարանը ծայրէ ծայր հրանալի է. ամբողջ Նիւրնպէրկ ցնծութեան մէջ է. երգի մրցումը պիտի կատարուի. Բէշնիցի եկեղեցիը մարդաշատի մը վրայ ելած. ամէն արուեստ պատկանող ընկերակցութիւններ իրենց յատուկ դրոշմամուկ գլխաները դագած են։ Ահա երգիչ վարպետները որոնք ծափահարութիւններու մէջտեղ կու գան Բոգնէրի և Եւայի հետ և վերջապէս՝ Հանս Սաքս որ մասնաւոր ու եռանդոտ ծափահարութեամբ մը կ'ողջունուի. Սաքս շնորհակալ ըլլալէ վերջ մրցման սկսելը կը ծանուցանէ ամէնէն առաջ կը ներկայանայ Պէքմէսսը, կ'ելլէ հոգակոյտին վրայ և կը սկսի երգել. բայց լսողը այնքան ազէտ է որ Սաքսը դրած երգէն բառ մ'անգամ չէ հասցած ու այլանդակ բաներ կ'երգէ. կալմնմթիա մը որ ունկնդիրները խնդալէ կը ճաթեցնէ, որոնք վերջապէս կը սխալեն զինքը լռելու. Վալթէր կը ներկայանայ իր կարգին ու հմայքի մը ենթակայ թվմուն ձայնով կ'երգէ իր պատրաստած մեղեդին և կընդունի զափնիկ պսակ մը և Եւան իրը մրցանակ. այն ատեն Հանս Սաքս, մշտ վեմ, կը թատանէ Գեղարուեստի ու Գեղեցկութեան յաղթանակը յայտնող երգ մը և ժողովրդին «հուրրա Հանս Սաքս»ին վրայ վարագոյրը կ'իջնէ։

Եթէ քիչ մը մանրամասն պատմեցի նիւթը, պատճառը այն է որ Վակնէր այս խաղով Արիստոփանի և Մոլիէռի հետ մըբցած է. Բարդիֆալի աստուածային տառապանքներ ու Դոնֆոռի սիրոյ բարձր արտայայտութենէն վերջ, ժողովրդական խաւին մէջ իջած է. հոն ցուցնելու համար Հանս Սաքսի պէս անշահախնդիր, անձնազոհ, արուեստագէտի պատիւը ունեցողներ, Վալթէրի պէս ազատամիտներ և Պէքմէսսրի պէս խմաստակներ, որոնք գիտնալ կարծածնին ալ, չեն գիտեր ու հինէն կամ մը անգամ չեն հեղեր. ապէտ ու անտեղի աւանդապահներ են անոնք։ Ճիշդ այդ Պէքմէսսրներն էին որոնք Վակնէրի յաջողութիւններուն վրայ ականին կը կըճաքէին, սուտ հայրենասէրներ կը ձեւանային և Վալթէրի վարկը կարել կը ջանային. բայց ան մշտ յաղթանակեց ու պիտի յաղթանակէ. վասն զի իր փառքը լրացած չէ դեռ. քիչեր տեսած են Թրէնֆոն դէնդ Իպոլիտը և միայն Պայրէյթի ուխտի զացուցները տեսած են այն հրաշալի Բարդիֆալը, Փրիոնրեան Երգը (*) որ Ջերմեռանդ ունկնդրութիւն մը կը պահանջէ և որ մարդուն վերակենդանացում կու տայ։ Բարիզի մէջ դաղափար չունին դեռ այդ խաղերուն վրայ որոնք զրեթէ տարրողջ Լէյթ մոթիֆներու վրայ հիմնուած են։ Լէյթ մոթիֆը, Վակնէրի դաղափարին մէկ ուրիշ նորութիւնը, հոգեբանական վիճակներու բացատրութիւնն է՝ ընդհանրապէս նուազագոյնին արտայայտուած. ատոնք կը ցուցընեն փափաքի, սիրոյ, տանջութեան, նախանձի, երիտասարդութեան, հմայքի, բարութեան, երգի, անձնազոհութեան են. վիճակներ և որոնց ամրողջութիւնը չարունակեալ մեղեդի մըն է, իրարմէ բաժնելը անկարելի և ատոր համար է որ ըսուած է թէ Վակնէրի Տրամ Լէյթ-էյթները բացի զարթիական երաժշտութեան վերաբերող մասերէն, իրարմէ զատուելով իրենց գոյութիւնը և նպատակը կը կորսնցնեն. Ֆրանսացիները հիշդ այդ չարունակեալ մեղեդիներէն ու զարթիական երաժշտութեան տրուած կարեւորագոյն բաժինէն է որ, բան մը չէին հասկնար ու չէին գնահատեր Վակնէրը. հիմա ատոր հակառակ, բարիզեան կիրակնօրեայ բարձր նուագահանդէսներու մէջ ամէնէն մեծ տեղն ունի Վակնէր և նոյն իսկ ուագ չարիաւն բոլոր իր գործերուն նուիրուած նուագահանդէսներ կը տըրուին։

Մէնիա-լոնիէօն բարեգեան յաջողութեան վրայ գաղափար մը տալու համար բաւական է որ 3 ամսուան մէջ 25 անգամ ներկայացուած է և ամէն անգամ լուսագոյն արդիւնքներով. այսինքն, սովորաբար եղած 16000 ֆր. հասոյթին տեղ 22-23 հազար ֆր. հասոյթ ձգելով ամէն անգամուն. ճիշտ այս միջոցին Պրիւքսէլի արքայական թատրոնն ալ կը ներկայացնէ այս խաղը որ արդէն 1885ին հոն մուտ գտած էր ամենամեծ յաջողութեամբ։

Դերասաններու մէջ ամէնէն նշանակելի եղած են Տէվմա՝ Սաքսի ամենադժուար դերին մէջ և մանաւանդ Ռընօ՝ Պէքմէսսրի դերին մէջ. այդ երիտասարդ ու գեղեցիկ դերասանը որ Տօն Ժուանի դերին մէջ մեծ անուն հանած է և Բարիզի Սրէռայնի ամենակարեւոր դերասաններէն մէկն է, կրցած է իր դէմքը ապուշի ծաղրելի կերպարանքի մը փոխարկել։

Երաժշտական մասը ծայրէ ծայր գեղեցիկ է Մէնիա-լոնիէօնի մէջ. նոսերգանքը գունագեղ ներդաշնակութեամբ (Վակնէրի յատկանիշներէն մին ալ ըստ կարելւոյն հարուստ և այլազան ներդաշնակութիւնն է) զլխաւոր Լէյթ մոթիֆներու հաւաքածու է, ապա նշանակելի է Վալթէրի երգը որ շատ ազէկ զանազանուած է միւս երգիչներու երգերէն, նորութիւնը ցոյց տալու համար. աղմուկին պատճառ եղող ծաղրելի Պէքմէսսրին Թօմոնան ալ շատ ապուշ է իր տեսակին մէջ. և երբ պահնորդին փողը ամէն ապմուկ կը դադրեցնէ և վարագոյրը կ'իջնէ, նուազախումբը հաղիւ լսելի շեշտերով այդ Թօմոնայը կը կրկնէ։

Գլուխ գործոց մըն է նաեւ երրորդ արարուածին Բէնէլիթ-պրէ. Հանս Սաքսի ամբողջ երգերը վեմ են մնանանդ վերջին Արուեստի ու գեղեցկութեան յաղթանակի երգը որ հիմա շնորհուիր Օրէռային մէջ. վասն զի այդ միջոցին ժողովուրդը իր մեկնելու պատրաստութիւններով կը զբաղի։

Վակնէր իր այս գոյներն գրած է Զուիցերիոյ մէջ, և այդ երկրին զուարթ ու առոյգ ազդեցութիւնը խաղին մէջ կ'երեւայ. անոնք որ խաղին յօրինուածքի պատմութեան ու խաղին աւելի մանրամասնութեան կը շահագրգռին, կը յանձնարարեմ անոնց յարգելի քննադատ ու գեղեցկագէտ, Մօռիս Թուբիրսթի գիրքը, որ երկու շաբաթ առաջ հրատարակուեցաւ, և անմիջապէս մեծ ընդունելութիւն գտաւ, իր բազմակողմանի և հմուտ գրուածքին համար։ Հ.

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ.— Կը հաւատուի թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը պիտի խնդրէ Վատիկանէն Մատակագրի մէջ արքեպիսկոպոսութիւն մը հաստատել, ուրկից կախում ունենան երկու փոխանորդները, որոնք արդէն հիմա կան կըզրկեն մէջ։

ԴԷՊԻ ՆԻԿԷՐ.— Երկկ ծանուցինք թէ գնդ. Լիւկըրտ և իր երկրորդը գնդ. Ռիլքօքս արեւմտեան Ափրիկէ մեկնեցան Պէնէն չոգնուելով, իրենց հետ տանելով նաեւ ուտելիք և ռազմամթերք Նիկէրի անգլիական բանակին համար։ Մեկնելէն առաջ Պ. Լիւկըրտ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.

«Ժամանակը եկած է որ արեւմտեան Ափրիկէի մէջ աւելցնենք մեր ուժերը. Համպուրկէն և Անվէրսէն քանի մը շաբաթ վերջը դարձեալ ճամբայ պիտի ելլեն բաւական ջոկատներ, և կը յուսամ թէ ի մօտոյ 5-8000 մարդ ունենամ հրամանիս տակ։ Դաղթականութեանց նախարար Պ. Զիմպրէյն արդէն պէտք եղածը հասկցուց քաղաքական կացութեան վրայ, ուստի հիմա բան մը չը մնար ըսելու այս մասին. միայն կը հաստատեմ որ ամբողջ ազգը՝ իր ժամանակն և իր երեսփոխաններուն միջոցաւ ուժ կու տայ կառավարական քաղաքականութեան։

Նիկէրի ներսերը դանուած քանի մը գաւառներու վրայ պէտք է յարգուին Անգլիոյ իրաւունքները։ Անոնցմէ ոմանք, ինչպէս Գուտա, իրեն կը վերաբերին առանձնութեան իրաւունքներով, մեր վերհանութիւնը կանխաւ ծանուցանելով միւս պետութեանց, ներքնաշխարհի ընկերակցութեամբ, և վերջապէս Լէպաա և Կոտոն ամրոցներուն պէս քանի մը դիրքերու գրաւումը, որ Գուտայի սահմանագլխին վրայ գտնուելով՝ քանի մը տարիներէ ի վեր Նիկէրի Ընկերութեան անցած են։ Գալով Գորոյի մէջ իմ ձեռքով կնքուած դաշինքներուն, անոնք լաւ են, օրինաւոր են, ամէն կերպով արդարացուցուած։ Նիկէրի Ընկերութիւնը զանոնք կառավարութեան ենթարկեց, որ քննութենէ վերջ ընդունեց և վաւերացուց զանոնք։

Մինչեւ հիմա Ափրիկէի բաժանման պատմութեան մէջ տեսնուած չէր որ ազգ մը դար, քննէր, քննադատէր՝ ափրիկեան պետերու հետ բարեկամ պետութեան մը կնքած նախնական դաշինքները։»

Լիւկըրտ գնդապետին կեղրոնատեղին պիտի ըլլայ Լոքոճա, մինչեւ որ իր զբաղումներուն խարիսխը յաջողի տեղի վերտանիլ Նիկէրի վրայ։ Հետեւեալ տիպոսը պիտի կրէ. բրիտանական քարիէր և հրամանատար Լակոսի և Նիկէրի ներքնաշխարհի զաւառներուն։ Լակոսի գաղթականութեան օրէնքները կը ծանուցանեն թէ Լակոսի կառավարիչ Պ. Մաք Գրեկոր՝ Զաքիէն մեկնելով Իլեսա և Օքոմթա դացած է, որոնք Գորկու գաւառին քաղաքներն են։ Այս ճամբորդութեան միջոցին իրեն պիտի ընկերանայ Նիքքիի ծերունի կոյր թագաւորին եղբօրորդին և յաջորդը։ Ինչպէս կը յիշուի, այդ թագաւորը մոռաւ Ֆրանսացւոց կողմէ իր մայրաքաղաքին առուէն քիչ վերը։

ՌՈՒՍԻԱ. 1900ի ՍԲՈՒԹԵՍՏԱՆԴԻՍԻ ՄԷՋ.—Կովկասի բոլոր հնութիւնները եւ այդ ընդարձակ գաւառին մէջ բնակող բոլոր ազգերէն ներկայացուցիչներ իրենց մասնաւոր տարազներով ի ցոյց պիտի դրուին Բարիզի 1900ի արուեստահանդէսին մէջ։ Այս առթիւ կառավարութեան հրամանաւորութեան տակ ընկերութիւն մը կազմուած է, որ այժմէն պատրաստութիւններ կը տեսնէ այդ կարեւոր մասնակցութիւնը փայլուն կերպով կատարելու համար։

ԲԱՆՏԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ.— Կառավարութիւնը կասկած Տատրակ սը հրատարակց բանտերու ընդհանուր վարչութեան, այցելութեան կանոնաւորութեան և պատասխանատու մարմիններուն պարտաւորութեանց վրայ։ Ասկեց զատ Լորտ Օլզվէրի լսարերու խորհրդարանին օրինագիծ մը ներկայացուց, որուն համեմատ դատական իշխանութիւնը պիտի կրնան բարոյական երաշխաւորութիւններով առժամապէս ազատ արձակել բանտարկեալները։ Մինչեւ հիմա դրամական երաշխաւորութեամբ միայն բանտարկեալ մը կրնար արձակուիլ մը ձեռք ձգել, բայց այս կարգադրութենէն անհաւասարութիւն և անիրաւութիւն առաջ կու գար։ Հիմա եթէ ամբաստանեալ մը կամ ոչ յանցաւոր անկարող ըլլայ դուրսէն մարդ մը գտնել որ դրամապէս երաշխաւորէ իրեն, դատաւորը երաւունք պիտի ունենայ առժամապէս ազատ թողու զայն, երգումի առնելով որ դատավարութեան օրը անպատճառ գտնուի։

ԱՆԳԼԻԱ.— Լոնտոն քաղաքը մինչեւ հիմա կատարեալ համալարան մը չունէր իր մէջ. Օքսֆորդ և Քէմբրիճ կը գերազանցեին զինքը։ Կառավարութիւնը խորհրդարանին օրինագիծ մը ներկայացուցած է՝ Լոնտոնի մէջ կատարեալ համալսարան մը հաստատելու համար։

ՀԱՅԿԵՇԱՍՏԱՆԻ ԱՌԹՈՒՐ.— Ֆրանսացի նախկին օրագրող մը Պ. Մոնտոն, որ երկար տարի Մեսելիք կայսր արքունիքը մնացած է, քանի մը օրէ ի վեր Բարիզի մէջ, ուր կը գտնուի հիմա, հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կու տայ Հայէշներու քարքին և Նիկոլայի մայրաքաղաքին վրայ։ Պ. Մոնտոն ամենամեծ յարգանք կը վայելէ Հայէշատանի վեհապետին մօտ, որ զանազան շնորհներով լեցուցած է զինքը և պետական խորհրդական անուանած է կարեւոր պաշտօններու համար, զոր ի մօտոյ դարձեալ պիտի ընտանձէ Ատտիս-Ապապա վերադառնալով. Պ. Մոնտոն կ'ըսէ թէ օտարական մը առաջին անգամ վկայեցուցիչ տպաւորութիւն մը կը զգայ այդ քաղաքը մտնելով։ Պէտք եղած տեղեկութիւնները շունչցող ճամբորդները՝ որ կ'երեւակայեն արդի եւրոպական քաղաք մը տեսնել Հայէշատանի մէջ, փայտէ սալայատակներով, շրջեալ թրմուելյներով և փողոցներուն անկիւնը ծխախոտի գրասենեակներով, բոլորովին կը խաբուին, կ'ըսէ Պ. Մոնտոն։ Զոր օրինակ, զլօսաշէջիկ մը՝ որ քիչ մը պարզամիտ էր, ուզելով քանի մը ամիս Ատտիս-Ապապա հաստատուիլ, առհասարակ դժուարութիւններով մինչեւ հոն տարաւ ֆոյէրոն մը։ Կը կարծեր Մենելիք զլացնել՝ մայրաքաղաքին գլխաւոր պողոտային վրայ ցուցադրելով այդ ազնուապետական կառքը։ Այդ, Ատտիս-Ապապայի պողոտաները տարբական վիճակի մէջ են, և հոն փողոցները այնքան նեղ, այնքան քարոտ են որ իշուն կնշակը միայն կրնայ դիմանալ անոնց։

Հոն իշուն վրայ նստած կարելի է պըտտիլ։ Սոսկալի հոտեր դուրս կ'ելլեն դեռեւնէն. ամէն զատ մարդ շատ անախորժ հանդիպումներ կունենայ։ Ուստի հարկ եղաւ Փայերոնը մէկ կողմ դնել։ Բայց այդ կասքին ալրը բարեմասնութեամբ ենթադրեց թէ նախնական կամ բարբարոս ժողովուրդի մը մէջ ինկած էր, հասարակածին Ափրիկէի մարդակեր ցեղերուն նմանող ցեղի մը մէջ։ Բայց երբ մէկը ինքզինքը ժողվէ և իրեւաս մակերեւոյթը միայն քննէ դաղրի, չուտով կը հասկայ որ այդ կարծեցեալ վայրենիները բանաւոր էակներ են, թէ ունին անցեալ մը և աւանդութիւններ, որոնց կապուած են ջերմեռանդ հաւատքով, ուրեն նաեւ յարաբերական զգայնութիւն մը եւ քաղաքաքաղաքութիւն մը որ զիրենք մեզի դրացի կընեն։ Միակ տարբերութիւնը սա է թէ անոնց քաղաքակրթութիւնը կանգ առած է և մերինին պէս իր բարեշրջութիւնը չարունակած չէ. անոնք մնացած են քրիստոնէական թուականին վեցերորդ դարուն մէջ։ Առկեց լաւագոյն մերձեցում չեմ կրնար գտնել, բաւ Պ. Մոնտոն։ Ատտիս-Ապապա Ֆրանսական տան մին է Մերսիլիէանց օրով։ Մենելիկ շրջապատուած է պետերով որ իր գաւառները կը կառավարեն և իր արքունիքին մէջ բարձր տեղ մը կը բռնեն։ Ժողովուրդը աշխատասէր է, պատերազմի մէջ քաջ, կը պահէ նահապետական սովորութիւնը։ Հապէշ կիները բուրդ կը մանեն. եթէ հարուստ է, ոսկեղէններ կ'ունենայ։ Երբ էրիկը որսորդութենէն վերադառնայ, երկի խոշոր ջերտեր խորտիկով անոր կը հրամցնի տաք տաք։ Ոչ պնակ կայ ոչ պատառաքաղ և ոչ այն անօթները, զոր այրատեսած մարդոց մեղկութիւնը հնարած է։ Եթէ ծարուեան, գոմէշի մը կաշուը մինչեւ եզերքը լեցնելով մէկ անգամուն կուլ կու տան։

Կայսրը պահպանողական է իր երկրին բարքերուն տեսակէտով։ Դիտէ ինչ որ կ'անցնի կը դառնայ Եւրոպայի մէջ, առաջադիմութեան կողմն է, բայց նորաձեւութիւնները չընդօրինակեր միայն։ Իր քով ունի՝ շատ մը թագաւորներու պէս՝ Սէվռի սեղանի սպասներ և արծաթեայ սափորներ, ուր իր զինանշանները դրոշմուած են։ Բայց ճաշի ատեն դանոնք իր նշանաւոր հիւրերուն կը հրամցնէ և իրեն համար բերել կու տայ հին ձեւով անօթներ, ուր սովորական կերակուրները կը պատրաստուին։ Գորգի վրայ նստած կուտէ իր երկու հազար տարուան նախորդներուն պէս։

Իր պալատին մէջ կը գտնուի ընդլիատական աշխատանոց մը՝ որ Բարիզի մուսէոնին չափ ճոխ է. թէեւ երկաթուղի չի գիտեր, բայց գիտէ Բէօթիկէնի ճառագայթները անգլիերէն, իտալերէն, ֆրանսերէն բառ մը չգիտէր, բայց Եւրոպական բոլոր դահլիճներուն մէջ անցածները ամէնքն ալ գիտէ։ Այս հակասակերները մեծ ցուցէցք և այն ատեն պիտի ունենաք այդ վհատեալին բուն դէմքը։ Պարզամիտ կ'երեւի, բայց շատ ճկուն, կարող է դիւցազնական ոգեշունչներ տալ. ինչպէս նաեւ ճարտար է խորամանկութեամբ ամէն բան կեղծելու։ Գալով կլիմային, բարձր դաշտավայրերուն օդը շատ նպաստաւոր է։ Մինչեւ կէս օր մեղմ տաքութիւն մը կայ. կէս օրէն սկսեալ մինչեւ երեք ժամ վերջ, կիզիչ ջերմութիւն մը։ Գիշերը մեր ձմրան գիշերներուն չափ սաստիկ ցուրտ է։

ՇՆԱԲԱՐԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ.— Շաբաթի համար որոշուած լսարանը ընդունելու համար Պրոքսէլի մէջ գումարուելիք բանաժողովին բանակցութիւնները առաջ կը տարուին։ Անգլիա ի մօտոյ պիտի հրատարակէ իր պաշտօնական մասնակցութիւնը, և գումարման թուականը պիտի ծանուցուի ապրիլին վերջերը։

ԵՐԿՐԱԳՈՒՅՑԵՐ.—Ֆրանսացի և ռուս երիտասարդ գիտնականներ Ս. Բէկրելին ճակատ պիտի ելնեն մայիսին Ցայնիրոս Կասպիցի երկիրները ուսումնասիրելու համար։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Սթէնբէ կը գրեն Մարտ 7 թուականով «Թագաւորը ինքզինքի նամակներ զրեց Նիգորա Բ. Զարին և Վիրթորիա թագուհիին, որոնց իր ջերմ շնորհակալութիւնները կը յայտնէ փոխառութեան եւրաչխաւորութեան համար։ Թագաւորը կարկ սեպեց իր շնորհակալութիւնները յայտնել մասնաւոր, վասն զի ինքն էր որ առաջիս դիմումը ըրաւ այդ երկու վեհապետներուն որպէս զի երաշխաւորեն փոխառութիւնը։

Այս օրերս Հիլէն կառավարութիւնը իր կողմէն ալ շնորհակալութեան գիր մը պիտի զրկէ Բեղրադուրկի, Բարիզի և Լոնտոնի դահլիճներուն։»

—Ֆրանֆոֆոր-ըրէր Զայլոն-ի Լոնտոնէն կիմանայ թէ 120 միլիոն ֆր. ի հելլենական փոխառութեան տարեւորութիւնը 4,200,000 ֆր. պիտի ըլլայ, որուն տակոսը կըլլայ հետեւաբար 3½%։ Դերման թերթը կաւելցնէ թէ Յունաստան պետութեանց երաշխաւորութենէն պիտի օգտուի, զատելու համար իրեն պէտք եղած դրամը շատ նպաստաւոր պայմաններով, Ասոր համար փոխանակագիրը 149 ի իջած է մինչեւ ասցեալ տարի սիւեսյոյ մէջ՝ 175 էր։

ԾԵՌԱԳԻՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 9 Մարտ.— Ֆրանսուա-Յոզէֆ Կայսրը Պուլկարիոյ իշխանին ու իշխանուհիին այցելից Բեոպուրիի պալատին մէջ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Արտաքին գործոց նախարար Պ. տը Պիւլով, հիանդ ըլլալուն պատճառաւ տանջհիդ օրի չափ անկողնի պիտի մնայ։

ԲԱՐԻԶ.—Պատժադատ ատեանը, խաթէրհալեի դատավարութեան փորձ-քննիչներուն կողմէ Էմիլ Զոլայի դէմ բացուած վատահամբաւութեան դատը քննելով՝ ինքզինքը ձեռնհաս դատ խնդիրը քննելու և յանձնեց կիսամսեկին յետաձգեց դատավարութիւնը։

—Հանրապետութեան նախագահը Անգլիոյ Վիքթորիա թագուհին պիտի բարեւէ, անոր Բարիզն անցած առնելը։

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ վեհապետին Գարատալ ընելիք ճամբորդութեան լուրը կանխատես է։

ԼՈՆՏՈՆ.—Այսօր, խորհրդարանին մէջ արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Բրոդրն պիտի հարցաքննուի գինական փոխառութեան համար Ֆրանսայի և Ռուսիոյ բրած բողոքին վրայ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 10 մարտ.— Նախարարապետ Ֆրանսուա Ֆոն Թուն այսօր երկարօրէն բանակցեցաւ քաղաքական կուսակցութեանց զանազան պետերուն հետ՝ զանոնք նոր նախարարութեան շուրջը հաւաքելու համար։ Կը յուսայ բաւական ստուար մեծամասնութեան մը աջակցութիւնը ընդունիլ։

—Վիեննական օրաթերթերը կ'ըսեն թէ Ֆրանսուա-Յոզէֆ Կայսր Պուլկարիոյ իշխանին տուած այցելութեան մէջ Ֆէրտինանտ իշխանին և կայսր հաշտութիւնը պակաս է տեսնել։

ՊԷՐԼԻՆ.—1848ի պատերազմներուն համար մարտ 18ին տեղի ունենալիք ցոյցերը արգիլուեցան։

ՊԼԷՎՆԱ.—Կը ծանուցանեն թէ Միլան թագաւորին ազդեցութեան պատճառով, որ օրէ օր կ'ամրի սերով քաղաքականութեան մէջ, նախարարական տագնապ մը մօտալուտ կ'երեւայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ղոնդպայեն եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ այս շաբթու ժամասխէն 1283 հոգի մեռած են։

—Սինոպոդրդ կ'ըսէ թէ Անգլիա բնաւ չկրնար Ֆրանսայի թողուլ Նիկէրի Ուա, Նիքքի և Գուսա դաւառները։

—Տէյլ Մէյլ կ'ըսէ թէ երեք ամիսէ ի վեր Խարթում կը գտնուին երեք Ֆրանսայի սպաներ. անգլիական իշխանութիւնք 15 օրէ ի վեր միայն գիտեն այս կէսը։

ԹՈՒՆՈՒԶ.— Սոսկալի փոթորիկ մը թունուզի վրայ։ Գորկէլի կայարանը բուրդվին կործանեցաւ, նաւահանգիստին մէջ ալ մեծ վնասներ կան։

ՄԱԼԹԱ.—Սիկիլիայէն ոչխարի, բուրդի, կոտրի, մորթի, կաշիի, ոսկորի եւ սմբակի Մալթա մտնելը արգիլուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ.—Սերպիոյ հանգուցեալ դեսպան Պ. Կարաչանիի մարմինը պատուական դամբանով Պէկրատ պիտի փոխադրուի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարքը երէկ առաւօտ Մայր Եկեղեցի իջաւ Ճաշու ժամուն, բայց քարոզ չտուաւ կանանց, օգին խստութեան պատճառաւ եկեղեցին զրեթէ դատարկ ըլլալուն համար։

—Ն. Սրբազնութիւնը կէս օրէն ետքը Արգարութեան գործոց Վսեմ. նախարարին այցելութեան դնաց Ա. գործակատար Տէր-Ներսէսեան Տիգրան էֆէնտիի հետ, սակայն Ապարարահման բաշա բացակայ ըլլալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Զիվէր պէյի հետ և կիրկիրոյ Կաժողիկոսական նոր ընտրութեան առթիւ կատարուելիք գործողութեանց մասին խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Ն. Վսեմութեան հետ։

մէջ. ուրեմն տեսակ մը Մաք-Քինլիի օրէնք է այս որ մոցուիլ կ'ուզուի թերևս այժմի դասագիրքերը բոլորովին բառնալու համար. եթէ այս՞է բուն նպատակը, կը ձգնակցինք, ինչպէս կ'ըսէին ատենով.

Երկրորդ առաջարկութիւն մը սա է. հարիւրին հինգ տուրք մը առնել ամուսնութեանց մէջ առնուած օժիտներէն և զանոնք պաշտօնապէս ճանչնալ և արձանագրել։ Ասոր ալ փեսաները չի պիտի հաւնին. հարսին սակները ամբողջապէս իրենք չեն կրնար ուտել որ մէկ մասը Պատրիարքարանին տան։

Այս երկրորդ առաջարկը սակայն աղէկ գաղափար մըն է ինքնին և ամէն կերպով ուշադրութեան արժանի կը գտնենք. յատուկ խմբագրականով մը պիտի ուսումնասիրենք զայն։

—Քրիստի կը գրեն մեզ։

Ճպրդիւղի քհնյ. Արժ. Տ. Մամբրէ Հալաճեանի հիւանդութեան լուրը տարածուեցաւ յունվար 25ին, երբ Ճպրդիւղացի երիտասարդներ ոտքերնին տրեցս և ցուլ ի ձեռին, այլայլած դէմքով և շնչասպառ Քրլի հասան բժիշկ տանելու համար։

Մերուսնաղարդ ուսումնասէրի բժիշկ Պ. Յակոբ Թաշճեան չէր կրնար երթալ օրհասական քահանային օգնելու, հակառակ իր բարեմիտ սովորութեան, վասնզի Ս. Յակոբայ բռնաշունչ բուերքն անանցանելի ըրած էին ճանապարհները։ Խեղճ գիւղացիք իրենց բարի հովուին օգնութիւն մը կարենալ հասցնելու փափաքով նախապատրաստութեամբ հետերնին դոյ-ի(*) ըերած էին. հոս հոն վաղեցին, պատմեցին Տ. Մամբրէի վիճակը։ Բժիշկ ու քահանան սրացան Ճպրդիւղ. այլ քահանան հազիւ կրցաւ քանի մը բառ թոթովել բժշկին և քանի մը վայրկեան ետքը հոգին աւանդեց։

Կէս ժամէն Քրլի հասաւ բարի քահանային մահուան լուրը և ամբողջ քաղաքը տխրեցուց։ Գոռոգեան, Մերմէն, Աբէլեան, Դարմանեան, Խաչիկեան, Հոլուեան, Ղազարեան, այլ ու մանկտի Ճպրդիւղ կը վազէին։

Փառաւոր հանդէսով կատարուեցաւ քահանայութեամնն, օծման արարողութիւնը և յուղարկաւորութիւնը։ Ներկայ էին նաեւ տեղւոյս Առաջ. Տ. Արիստակէս Վ. Խաչատուրեան, 5 քահանաներ և աւանիս Ս. Սարգիս թաղի քահանայագործութիւնը ստանձնող պանդուխտ Վրդ. մը, Տ. Ներսէս Բըզնունի։

Ողբացեալ քահանան 50 տարեկան էր. ծառայած էր երբեմն իբրեւ ուսուցիչ աւանիս թաղ. վարժարաններուն մէջ, նոյն իսկ Միացեալ Ընկերութեանց օրով, և 16 տարիներէ ի վեր իբրեւ քահանայ. անբասիր վարքով, կրթութեան և վարժարանի ջատագով, եկեղեցւոյ նիւթական և բարոյական պայծառութեան նախանձախնդիր։ Իր եկեղեցին եղական կը համարուէր Քրլի մէջ։ Ասկէց զատ լաւ երաժիշտ էր գեղեցկաձայն, անդամ միշտ տեղւոյս Կրօն. Ժողովին, և գրաւած էր ամէնուն համակրանքն ու պատկառանքը։

Առաջն. Ս. Հայրը սրտաջարմ դամբանական մը խօսեցաւ դրուատելով հանգուցեալին բարեմասնութիւնները։

Տ. Մամբրէ Հալաճեան կը թողու այրի երեցկնոջ հետ 2 աղջիկ և քառամեայ մանկիկ մը։

(*) Դոյ-ոյը վայտաչէն բալխիրի նման գործիք մըն է. բեռ կրելու, նըստելու կը գործածուի ձիւնաչատ լեռնային երկիրներուն մէջ։

Մեր նկարհանուկը վաղուան թուով պիտի հրատարակենք։

Հնոյտին չուրջեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Մաքսային ժողովին անդամ Նշանակուեցաւ Պետական Խորհրդին անդամ Աղա Հիւսէյին բաշաղատէ Շեվքէթ բաշա։

Ատանայի կուսակալ անուանուեցաւ Պետական Խորհրդին օրէնսդիր ճիւղին անդամ Պահրի բաշա։

Պասրայի կուսակալ անուանուեցաւ Տիյարպէքիրի Նախսրդ. կուսակալ Էնիս բաշա։

ՇՆՈՐՀՈՒԵՑԱՒ

Հեռագրական և թղթատարական վերատեսչութեան օգնական Հոնէ էֆ.ի Միւթէմիզիի ատիճան,

Առողջապահական ընդհ. քննիչ Բասիմ բաշայի և առողջապահական յանձնաժողովին անդամ Նաֆիզ բաշայի ֆէրիգուլաձեան ատիճան։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Թաչլճայի աւստրիայի զօրքերուն հրամանատար Տոմթինիչէ մարշալատին Բ. կարգի Օսմանիչէ,

Քրուբի գործարանին ներկայացուցիչներէն դերմանական հպատակ Պ. Գոֆմանի Դ. կարգի Օսմանիչէ,

Էտիրնէի ոստիկանութեան գօմիսէր Իպրահիմ Միւմթազ Էֆ.ի Ե. կարգի Մէճիտիչէ։

Բ. ԴՈՒՌԸ.— Շուէտ-Նորվեկիոյ և Հոլանտայի դեսպանատանց գործակատարները երէկ Բ. Դուռը գացին արտաքին գործոց Նախարարին հետ տեսակցելու համար։ Թէվֆիգ բաշա բացակայ ըլլալով գործակատարները խմբագրութեանց դիւանին քարտուղար Նուրի պէյի հետ տեսնուեցան։

ԱՆԴԼԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ.— Դեսպան Սըր Ֆիլիբ Գրբրի և Լէտի Գրբրի Դշ. գիշեր սեղան մը տուին. հրաւիրուած էին աւստրիական դեսպանը, սպանիական դեսպանը, Դեհրանի անգլիական դեսպանը և կիները և ուրիշներ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ.— Երէկ գիշեր ֆրանսական դեսպան Պ. Քամպոն հացկերոյթ մը տուաւ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ.— Նորոպոպյէ Ալֆէմայէ Զայֆո-ն կը հերքէ մէկ քանի թերթերու կողմէ տրուած սա լուրը թէ փոփոխութիւններ տեղի պիտի ունենան Պոլսոյ գերմանական դեսպանատան պաշտօնէութեան մէջ, մանաւանդ Ա. Թարգման Պ. Թէսթայի համար։ Միեւնոյն թերթը կ'ըսէ նաեւ թէ բան մը չգիտցուիր թէ Գերմանիոյ դեսպանատան մէջ ալ հնագոյն գրասենեակ մը պիտի հաստատուի թէ ոչ, ինչպէս կայ հատ մը աւստրիական դեսպանատան մէջ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳՈՒՀԻՆ. — Վիքթորիա թագուհին առաջին անգամ ըլլալով չքեղ ընդունելութիւն մը ըրաւ Պըքինկհէմի Պալատին մէջ։ Ներկայացնողի դերը կատարեց օսմ. դեսպան Անթոբուլօ բաշայի կիրը։ գերմանական դեսպանուհիին տեղ որ բացակայ էր։ Տիկին Անթոբուլօ բաշա թագուհին ներկայացուց իտալական դեսպանատան քարտուղարներուն մէկուն կինը Բոսքոլիի իշխանուհին և Սպանիոյ դեսպանին աղջիկը տը Լակասքա դերկոմսուհին։

ԵՈՐԿԻՈՍ ԹԱԳԱՒՈՐԸ.— Պրուսայէն մարտ 7 թուականով կը գրեն թէ տեղին հելլէն գաղթականութեան փափաքով գոհաբանական աղօթք մը կարդացուեցաւ Ցունաց եկեղեցիին մէջ Եորկիոս թագաւորին և արքայական ընտանիքին համար։ Ռուսիոյ փոխ հիւպատոս Պ. Բէրտիքարի և կուսակալութեան թարգմանը ներկայ էին արարողութիւններուն։ Պրուսայի մետրապոլիտ Տ. Նաթանէլ քարոզ մը տուաւ, որ ծափահարուեցաւ Վեհ. Սուլթանին, Եորկիոս թագաւորին և արքայական ընտանիքին ուղղուած կեցցէներով։

Արարողութենէն յետոյ հելլէն հպատակները Պ. Բէրտիքարի գացին, որ հելլէն հիւպատոսի պաշտօնն ալ ունի միանգամայն և շնորհակալութիւն յայտնեցին։ Ինդրեցին միանգամայն որ շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղէ Եարկիոս թագաւորին։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Վեհ. Սուլթանը հրամայեց հիւանդանոց մը շինել Պոլսոյ մէջ, մինչև յատկապէս տղաքներու հիւանդութեանց համար։ և որպէս զի այդ հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկներու թիւը աւելնայ, Քէրիքէոյի մէջ առժամանակեայ հիւանդանոց մը պիտի շինուի ուր բժիշկները պիտի կատարելագործեն իրենց մասնագիտութիւնը մանկական հիւանդութիւններ դարմանելով։ Հիւանդանոցին համար հարկ եղած բոլոր գործիքները և գոյքերը Գերմանիայէն պիտի բերուին կայս. Անձնական Գանձին ծախքով։ Հիւանդանոցին շինութիւնները քիչ ատենէն պիտի սկսին։

ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱՏԱՐՈՇՄՈՒՆԵՐԸ.— Դրած էինք թէ Եըլտըզի բարեգործական չուկային ի նպաստ նոր նամակադրոշմներ պիտի հանուին։

Այդ ամակադրոշմները պիտի պատրաստուին այն տպարանը ուր կը տպուին Հանր. Պարտքի վարչութեան թղթադրոշմները։

Բարեգործական չուկային նամակադրոշմները 15 օր միայն պիտի գործածուին թղթատարատուներու մէջ և գոյացած հասոյթը ամբողջապէս պիտի տրուի Բարեգործական Շուկային։

Հիմակու հիմա հինգ, երկու և մէկ զրշ.նոց փուլերուն կազապարները պատրաստուած են։

ԿՇԻՌՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ.— Մանօթ է որ Պետական Խորհուրդը որոշած էր առժամապէս հին կշիռները գործածել առեւտուրի մէջ, մինչև ցնոր տնօրինութիւն։ Արդ, կ'իմանանք թէ Պետական Խորհուրդը որոշելու համար վերջնականապէս թէ հին կշիռները պէտք է գործածուին թէ նորերը, խորհրդակցութիւններ կը կատարէ։

ԿՐԵՏԱՑԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐ.— Կայս. Իրատեով Կրետէէն բերուած 15 տղաքներ գեղարուեստներու վարժարանը ընդունուեցան։

ԷՍՆԱՖ ԹԷԶԲԷՐԼԻՍԻ.—Ջեռնկաս իշխանութիւնը հարկ եղած տեղերը հրահանգ տուաւ որ եմտական ներկայ տարուան էսնաֆի տուրքերուն մնացորդը փութով գանձուի Մարտէն առաջ, ուրկէ կը սկսի եմտական նոր տարին։

ՀԻՒՊԱՏՈՍԱԿԱՆ ՊԱՇՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—Թուրքիւհկլէս հիւպատոսական պայմանագրութեան Ա. պատուիրակ Պ. Սթէֆանու որ Աթէնք գացած էր հրահանգներ ստանալու համար այդ պայմանագրութեան մասին, վաղը կամ միւս օր ճամբայ պիտի ելլայ դէպի Պոլիս։

ԶՄԵՌԸ ՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ.— Զիւնը մինչև այս պահուս չէ դադրած։ Ղալաթիոյ և Բերայի թրամվէյները առտուն ուշ ատեն կը սկսին և իրիկուան ալ կանուխ կը դադրեցնեն իրենց երթևեկութիւնը։ Ոսկեղջիւրի չոգենաւերը երէկ առտու դադրեցուցին պահ մը իրենց երթևեկութիւնը։ Երէկ Մէսաժբրիի Մէֆիէս թղթատարէն զատ ուրիշ չոգենաւ չկաւ Պոլիս. երկաթուղիները կանոնաւորութեամբ կը շարունակեն իրենց երթևեկը, վասն զի ճամբաները չեն գոցուած։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 27 Փետր։

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 763.— Ջերմաչափ 4 աստիճան զրոյեն վար.— Օդը ամպամած.

— Կես or, ժամը 5,53 :

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ .— Ջերմաչափը ցոյց կու տայ. Մոսկուա 20 աստիճան, Օսլուա 11 աստ., Արհանկէլ, Սոֆիա 9 աստ., Սուլիճա 8 աստ., Բէռլին 7 աստ., Իպվիր 4 աստ., Վիեննա 2 աստ., զրոյեն վար :— Բարիզ 2 աստ., Թրիեստ 5 աստ., Սէրանիկ 6 աստ., Վալոնա 14 աստ. զրոյեն վեր։

Սեւ Ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ : — Խիստ :

SANTAL MIDY

Միզօրի Սանթալին փայտը լաւատեսակ իսկութիւն մը տալով, ճաւային, Մատրասի կամ Աւստրալիոյ իսկութիւններէն տասն անգամ աւելի կարժէ։ Աբեբական է բացատրելու Սանթալ Միտիի համբաւը՝ երիտասարդութեան ախտերը բուժելու մասին, վասն զի Միզօրի Ուսճային փայտին զուտ թորումն է։ Իբր եւրոպացուորութիւն, Միտի անունը փնտռել ամէն մէկ դեղատի վրայ։

ԴԱՂԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	23	29
Ամէնէն բարձր գին	»	23	29
Ամէնէն վար գին	»	23	23
Բուլղարիի երկթ. գոց.	Ֆր.	108	25
Ամէնէն բարձր գին	»	108	25
Ամէնէն վար գին	»	108	—

ԲԱՑՈՒՄ 27 Փետր.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	23	22
Բուլղարիի երկաթուղի	Ֆր.	107	50
Օսմանիկէ		403	—
Ռէժի		281	—
Օսմ. Պանքա		13	05
Քէֆէտի Ժէնէրալ ՕՔՔմ.		7	03
Երկրագործական Պանքա		7	50
Ցօս. ԹԹ. Շանժ է Վարէօռ	Ա. Ո.	3	15
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	30
Թրամուէյ բաժնեթ.		802	—
» ժուիսանս		265	—
» պարտաթ.	Ֆր.	503	—
Տէրբոսի ջուրի ընկ.	»	315	—
Քարտի Կ Պոլսոյ	»	165	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ուԹ օրուան	Օ. Ո.	2	60
» մէկ ամսուան	»	—	—
Բուլ. Երկթ. ուԹ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	03
Անգլիական ոսկի	»	109	30
Ռոլ Լմբէրիալ	»	90	15
Քրիմիոյ	»	51	03
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	12
Մէճիտիէ	»	91	20
Բուլպի Ղրթաղրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	37 1/2
» » » չէր	»	109	35
Բարիզ » »	Ֆր.	22	95
» » » չէր	»	22	97 1/2
Պերլին անտոկոս չէր	Մարք	18	43 3/4
Վիեննա չէր	Ֆիոր.	10	87 1/2

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Մարտ

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	65	50
» » » Բ.	»	43	—
» » » Գ.	»	25	—
Դ. } բաց.	»	22	—
} զոց.	»	22	—
Փսխառութիւն Գասպպա	»	19	—
Օսմ. 3 1/2 %	»	98	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12	—
Այտընի երկաթուղի	»	15	25
Եգիպտական Միացեալ	»	107	75
Արզի Քոնսոլիտէ		111	63
Հելլենական 5 %	»	38	50
Մոնորոլ հելլենական 4 %	»	38	50
Ռանթ » 4 %	»	31	50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	92	62
» նոր » 6 % 1892	»	91	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	450
Դրամագեղչ	»	3	—

ՎԻԵՆՆԱ, 10 Մարտ

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	65
» Լոնտոնի վրայ	»	120	10
Բուլղարիի երկաթուղի	»	57	90
Օսմ. Ռէժի	»	132	25

ԲԱՐԻԶ, 10 Մարտ

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ. } բաց.	Ղրշ.	23	37
} զոց.	»	22	17
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	25	25
Օսմանիէ	»	453	—
Բուլղարիի երկաթուղի	Ֆր.	109	—
Օսմ Ռէժի	»	281	—
Օսմ Կայս Պանքա	»	550	—
Ֆրանս Ռանթ 3 %	»	104	30
Քէֆէտի Լիոնէ	»	859	—
Պանք տը Բարի	»	905	50
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3102	50
Իտալական Ռանթ	»	93	82
Սպանիական արտարին	»	56	40
Էք Լոնտոնի վրայ	»	25	310
Դրամագեղչ	»	62	—

ՊԵՐԼԻՆ, 10 Մարտ

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	96	00
Բուլղարիի երկաթուղի	»	114	50
Անատ երկթ. պարտաթուղթ	»	95	75
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս	»	20	320

ԻԼԱՆ

Ինկլիզերա տէօվլէթի թէպասըլնտան ճօն պէյին իրէջճի Հանիֆէ գասրն զիմէթնտէ պիրինճի մահկէմէյի թիճարէթ իլմը իլէ ալաճաղը օլան ադչէնին էմրը թէսվիեէսի իչուն գաթիէն տաճիրը մաւմաւլէյէ նամզնա մէֆքուրդ պուլունան Պէյօղլունա Դամէրխանէսն մահսուլէսինտէ Զագմագ օսլաղընտա 10 վէ 13 նումէրօլար իլէ մուրաջգամ մուգատէմա արսա վէ էլեէվմ ֆէվգանի վէ թահթանի 6 օտա վէ 1 սալոն վէ 1 մաթպախ վէ 1 գուեու վէ 1 թարացա վէ միւշթէմիլաթը սայիրեէի հավի մալիում էլ հուտուտ վէմիւշ-

թէմիլաթ ալեթարմին 95 զըրար աթիգ արսա իւգերիսէ մէկպի սէնէվի 45 լիրա իմարէ միմամէյ պուլունան պիր պապ քեարկիր խանէ պունատան ադամ մէվգրի միւգաեէտէնէ գօնուլարագ օսմանլը լիրասը 100 զրշ. հիսապը իլէ 34000 զրշ.տա թալիպի էօհտէսինտէ գալմըշ վէ թարիխը իլանտէն իմիպարէն 31 կիւնէ եանի կէլէճէք չէհրը մարտը բուսմինին 29ընճը բազար կիւնի սապի 10ա գատար 100տէ 5 զամմը գապալ օլունմասը վէ զիրը օլունան եէմմ ու սապատատ սօն միւգաեէտէսի պիլիճրա գարարը գաթիսի միրկիէրէք թալիպի էօհտէսինէ կէչիրիլմէսի մուգաբրէր պուլունմըշ օլուղունատան վէ անտէն սօնրա հեր նէ զամմ վուգուպուլը իսէ գապալ օլունմասանդրնտան մէգթիր խանէեի 100ատ 5 զամմը իլէ թալիպ օլանլարը նի վէ տահա գիեատէ մալիսմաթ ալմագ իսթէէնէրէրին միւստէմիր մէրգումէ զարքնտա պէտեը միւգաեէտէնին ուշուրընա միւսաբի բէյ ազչէսի իլի պերպաէր մահ. քէմէյի թիճարէթ իճրա մէմուրիեթինէ միւրաճաաթ իլէմէլերի վէ եէմմ ու վագիր մէգրուրտէ մէգթիր խանէ բիրիկեահնտա հազըր պուլունմալարը մէմուրիեթը մամանլէյնտատէն իլան օլունուր։

26 Շուպաթ 313 37

ԻԼԱՆ

ԲՕՍԹԱ ՎԷ ԹԷԼԷԿՐԱՖ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Անպար լազմէսի իչուն միւպահա օլունաճագ 15 թօր գանավաչո իլէ 100 քիլո 2 նէվ սիճիմ չէրայիթը լազմէ իլէ միւնազասահա վագ օլունտուղունտան վէ կէլէճէք մարտը բուսմինին 9ընճը բազար իրթէսի կիւնի իհսապէյի եվվէլիեէ վէ գիէրտասը կիւնիսէ 100տէ 5 թէնզիլմի գապալը իլէ սապի 10տա իհսալէյի գարթեէսինին իճրասը մուգաբրէր պուլունտուղունտան լեվգիմը մէրգէրիրեեի իթթահա թալիպ օլանլարը ճուսմատան մատա կիւնլերէսէ Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ նէզարէթի իտարէ մէճլիսսէ միւրաճաաթ իլէմէլերի իլան օլունուր։

25 Շուպաթ 313 35

Բէյոգ

Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ նէզարէթի անպարընէն էշեա սէկվիթաթրտա իսթիմալ օլունմագ իւզրէ միւպահասընա լիւզում կէօրիսէն իրթէր 100 ատէտ պէօյիւք վէ օրմա վէ 450 ատէտ քիւչիւք չէնպէյլի սատրլգէ 150 մաթրնա սատրը վէ 250 ատէտ 5 նէվ գասմար թէբգի վէ սապի գուիուսը չէրայիթը լազմէ իլէ միւնազասահա վագ օլունաբագ թէգարրիւր իտեգէք պէտէլաթը հատը լաթգընտա կէօրիւլմիկի հալաէ չէհրը մարտը բուսմինին 11բանճ չաշշանպէկ կիւնի իհսալէյի եվվէլբեէ վէ գիէրասը կիւնիսէ 100տէ 5 թէնզիլմի գապալ օլունաբագ սապի 10տա իհսալէյի գարթեէսինին իճրասը մուգաբրէր պուլունտուղունտան լեվգիմը մէրգաւէյի իմալ վէ իթթահա թալիպ օլանլարը թէեմիսաթը նապտիէ վէ եաթատ միւթէպէր քէֆալէթնամէլէր իլէ մաէն նէզարէթը միւշարիւլէյյա իտարէ մէճլիսսէ միւրաճաաթ իլէմէլերի իլան օլունուր։

25 Շուպաթ 313 36

PILULES
de BLANCARD
ՊԼԱՆԹԱՐԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ
Երկաթախառն դեղերու ամէնէն ընտիրը բնաւ չաւրուիր ու ապդեցութիւնը չի կորսնցներ. գնահատուած՝ բժշկական Ակադեմիէն։
Կը բուժէ.
Աւարիւնութիւնը, կիներու ապիտակհոսութիւնը, կիներու դաշտաեր յապաղումը, ոսկրի հիւանդութիւններն ու ծուռութիւնները։

SIROP DE BLANCARD
ՊԼԱՆԹԱՐԻ ՕՇԱՐԱԿ
Պլանքարը դեղահատերուն յար և նման է բաղադրութեան և ազդեցութեան տեսակէտ. վասն զի բնաւ չաւրուիր։
Դոզաժաո-Լիեան Լգոնաչ
Դեղահատերը 2 6 հատ) օրական
Օշարակ 1 3 ապր. դգալ)
Վերջերէն զգուշանալու համար պէտք է ուշադրութեամբ փնտռել հետեւեալը պիտակներուն վրայ։
Blancard, 40 rue Bonapart
Թուրքիոյ ընդհ. դեղարաններուն մէջ կը ծախուի։ 34 1—32

ԷՄԻԼ ԶԱՊՈՒՐԻՕ

ԴԺՈԽԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍԱԼ, ԵՒ ՄԱՐԳԸԼԻՏ

—Օ՜Ն Մոնս Ֆորթիւնա, ըսաւ, կ'ուզէ՞ք ձեր ինձ փոխ տուած 40000 ֆրանքը կորսնցունել.... Շատ դիւրին է։ Վաղեցէք տիկին տ'Արժըլէսի տունը, Ղ. տը Բարալիը գտէք, ձեր հրամանները տուէք իմ կողմէ, միւս մարդը կ'աղատի և Օր. Մարգըրիտի միլիոններուն հետ կ'ամուսնանայ։

Ֆ. Ֆորթիւնա լռեց։

Զէր կրնար ըսել մարքիզին. «Է՛հ իմ 40,000 ֆրանքս կորած է քաջ դիտեմ.... Օր. Մարգըրիտ ոչ եւս միլիոններ ունի, և գուք անօգուտ ոճիր մը գործեցիք.»

Այս համոզումն էր սակայն որ գայթակղեալ պարկեշտութեան չեշտ մը կուտար իրեն։ Քիչ մ'առաքինութեան պերճանք ինքզինքին՝ կը ներէր կորուսած ստակին համար։

Կրնա՞ր այսպէս խօսիլ եթէ մեծ յոյս մ'ունենար։ Երկայնելի է։

Ինչ և է, պէտք է սա իրաւունքը տալ Պ. Ֆորթիւնայի, թէ ստուգիւ և անկեղծարար զայրացած էր այդ նոր կալի կոչած գործին դէմ։ Նախ որ վայրագ և բռնական գործ մ'էր։ Ինքը մեղմ միջոցներու կողմնակից էր։ Երկրորդ իւր գործակցութեանց շրջանակէն բոլորովին դուրս էր։ Մեծ պատճառներ էին ասոնք մարքիզն արհամարելու և զինքն՝ անոր հետ բաղդատելով լաւագոյն համարելու։ Ամէն օր կը պատահի այս բանը, և աշխարհիս ուրախութիւններէն մէկն է լսել անչահ կամ վառոյտը մարդիկ որ զի բաղ կը դատեն։ Ցեանելու բան է արդարև թէ Պորսայի մէջ մարդիկ կոզոպատոն ինչպէս կը դասէ մեծ պոզոտարներու վրայ աւաղակութիւն ընողներն... և փոխադարձաբար։

Սակայն կամքի զօրեղ ճիգով մը վաղուան մարքիզը վերստին դաեր էր իւր գոռոզ գիրքը, և ընտանի չարժումով մը՝ գլխուն մազերը դանկին լերկ մասին վրայ կը բերեր։

Ցեսոյ ոտքի վրայ ելաւ։

—Այս ամէնն աղէկ, ըսաւ. ես դարձեալ ստիպուած եմ մեր փոքրիկ կարգադրութեան արդիւնքն խմանալու.... Հետեւաբար՝, Մոնս Ֆորթիւնա, փութացէք համրել ինձ ձեր տալիք հինգ հարիւր ոսկին... և ապա դիշեր բարի։

Այս ստիպողական հրաւէրին կը սպասէր գործի մարդը, և սակայն ցնցուեցաւ։

Կը տեսնէք որ շատ ախուր եմ, պարոն մարքիզ. պատասխանեց խեղճուկ Ժպիտով մը.... Այդ գործին համար էր որ այս գիշեր այնչափ ուշ ժամանակ դուրսերը մնացի՝ հակառակ իմ անյեղլի սովորութեան կը յուսայի սեղանաւոր մը գտնել, որ ժամանակաւ օգտակար եղած էր ինձ Պ. Բրուսէլա Պէռիսի... որ՝ ինչպէս գիտէք՝ Պ. Անտրէ Ֆոլէլի քեռորդին առած է....

—Է՛... վերջը։

—Վերջը... անհնար եղաւ ինձ գտնել այդ գժբաղդ տան հաղար ֆրանքը։

Մարքիզն, որ գեղեր էր, կաս կարմիր կարմրեցաւ։

—Կատակ մ'է այդ, այնպէս կը թուի ինձ... ըսաւ։

—Աւա՜ղ... ո՛չ, դժբաղդաբար։

Վայրկեան մը լռութիւն տիրեց, որոյ միջոցին մարքիզը մտքովը հաշուեց.... Հետեւաբար՝, Մոնս Ֆորթիւնա, փութացէք համրել ինձ ձեր տալիք հինգ հարիւր ոսկին... և ապա դիշեր բարի։

Այս ստիպողական հրաւէրին կը սպասէր գործի մարդը, և սակայն ցնցուեցաւ։

—Դուք գիտէք սակայն թէ այդ ստակն այսօր պէտք է ինձ... շատ պէտք է։

Ֆ. Ֆորթիւնա աւելի դիւրաւ կը թողուր որ իւր մարմնոյն վրայէն մեծակակ կտոր մը քաշէին փչցունէին՝ քան թէ այդ գումարը։

Բայց, միւս կողմէ, չէր ուզեր աւրուիլ մարքիզին հետ՝ մինչև որ իրեն պէտք եղած կատարեալ տեղեկութիւնը ստանար։ Բնաւեր էր իրեն թէ Շալիւս կոմսը մահամերձ վիճակի մէջ էր... բայց կրնար ըլլալ որ բաւուքէր, և այն ժամանակ Պ. Վալորսէ առանձին կարդի արժէք մը կ'ըլլար։

Ուստի թէ այնն և թէ՝ կաղամբը միանգամայն պահպանել, այսինքն թէ՝ իւր քսակը ազատել և թէ՝ յանձնառուդը չկորսնցունել հարկ ըլլալով, մեծ մտատանջութեան մէջ էր։

—Այս բաներն ինձի միայն կը պատահին, կ'ըսէր. դանդաւմի մը կը ընպասէի անկասկած....

Ցեսոյ յանկարծ ճակտին զարնելով.

—Բայց պարոն մարքիզ, դուք, ինչու այդ գումար չէք խնդրեր բարեկամներուն մէջէն... Շանտոսի դուքսէն կամ Քոմտէն կոմսէն... գաղափար մ'էք այս....

Պ. Վալորսէ պարզամիտ մարդ չէր. իւր բնական կորովամտութիւնը սբբուած էր, քանի որ սկսած էր մաքառիլ դրամական անձկութեան հետ, քանի որ իւր մորթը պաշտպանելու հարկին մէջ կը գտնուէր, ինչպէս որ կ'ըսէր ինքը։

Պ. Ֆորթիւնայի չուտոմութիւնն ստուգիւ ծանր էր։ Արդարև քաջութիւն, մինչեւ իսկ յանդգնութիւն չէր պականեր իրեն, բայց նոյն իրիկուան անցքերը խախատած էին իւր խղճաբնաւորութիւնը։

Ուրիշի չահերն իւր ձեռքն ունեցած ժամանակ անշրջամ մարդ. իւր անձնական չահերուն եկած ժամանակ կոմնացայը կը կորսցուէր։ Շահու յոյսն և կորուստի ցաւը կը իրկին իւր գէպատուութիւնը։

Թարգմ. Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ
(Շարունակելի)

«Հանձնօրէն օգնած է ձեզ...։ Ուստի աւելի լաւ է վաշխառուի մը հետ գործ ունենալ։» Ես ալ արդարև շատ խնայցի գտայ այդ խորհուրդը, և դարձեալ իրաւունք տուի ձեզ երբ կ'աւելցունէիք. «Ուստի, պարո՛ն մարքիզ, երբեք այդ տեսակ փոխառութիւն մի՛ ընէք որ և է պատրուակաւ «մինչև ձեր ամուսնութեան օրը... աւելի լաւ է որ չտուէք։ Դուք տասնիւ վարկ ունիք հրապարակին վրայ, բայց գեանին տակը փորուած է.... Հերիք է որ թուղթերան բարեկամ մ'ըսէ, կը կարծեմ թէ վաղորսկ նեղ վիճակի մէջ է. խոսքն կը բռնէի ակաեը և ձեզ օգէր կը հասնի։»

—Ֆ. Ֆորթիւնայի չվոխութիւնն ստուգիւ ծանր էր։ Արդարև քաջութիւն, մինչեւ իսկ յանդգնութիւն չէր պականեր իրեն, բայց նոյն իրիկուան անցքերը խախատած էին իւր խղճաբնաւորութիւնը։

Ուրիշի չահերն իւր ձեռքն ունեցած ժամանակ անշրջամ մարդ. իւր անձնական չահերուն եկած ժամանակ կոմնացայը կը կորսցուէր։ Շահու յոյսն և կորուստի ցաւը կը իրկին իւր գէպատուութիւնը։

Թարգմ. Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ
(Շարունակելի)

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՑԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

ՀԻՄԵԱԼ ԻԼՈՆՏՈՆՅԱՄԻՆ 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որդ բաժնետերերք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գլխաւորներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ցաւանեներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակն՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ցաւանները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ք Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եռանի գրիչքարան վրայ յարիւ, հելը Զաղուգիեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ալ անդամն կը լեցնեն. ցաւազրկելը և բոլորովին վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնական, գեղի յեռաւորութիւն ըստ գրչի, ծամելու, և ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թրմբերցուցիչ գեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանումի։

Օ.Դ. Ամերկ. սով. հաճաձայն ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (դիւ-կիս օր) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (դիւ-կիս գիշեր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գատրգիւղցիք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Ռիս 1 Խրիմեանի դուռը։

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իւղոֆոսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼԸ (սրբաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԲԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՑ ՅԱՐԶԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուիբոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործատեղը ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԻԵԼ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻՊ

ԸՆԴՄԷՋ Հիւլ, Կ. Պոլսոյ և Օդեսայէ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Կօզ	1011	Մալմս	724	Բօզարիս	1862
Ալէքթօ	3607	Գոնկս	2906	Կրօտոն	1695	Մարէնկս	2273	Սարֆս	1113
Անծէլս	1541	Գրօսս	895	Հիրս	775	Մարգէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսդոս	2377	Տիտս	4811	Հիտալկս	1581	Միրատս	3557	Սիլվիս	1193
Պասանս	1822	Տօմինս	937	Հինտու	3720	Միլս	1057	Սրէրս	1200
Գօրտոնս	1264	Տուրս	2338	Հօրաղիս	3600	Մօնդէպէլլս	1735	Թասսս	1328
Գրավս	1076	Տրաքս	1713	Հումպէր	596	Մուրի լս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօքիս	3827
Գրֆֆալս	4431	Էպրս	2464	Իտահս	5540	Օհիս	4100	Թալէտս	1470
Դէյրս	1671	Էյտօրատս	1520	Ճիւնս	1080	Օնեարիս	4036	Թարբիտս	487
Գալիբսս	1337	Էրազս	1481	Քէլսս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպիտս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Քօլբինս	2307	Բալէրմս	1537	Վասրս	1914
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Զիբակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիալթս	2229	Վօլթուրնս	2396
Միսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէքանդս	2272	Բրա[illegible]	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիլէս	3060	Լիվօրնս	1643	[illegible]	1613	Ֆէրս	1200
Գօլսրատս	4235	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօմէս	1789		

Էպրս շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հիւլէն հոս հասած պարպած և Օտէսա ուղեւորած է։

Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ուինկ, ընդհանուր վաճառքով Հիւլէն հոս հասած է։

Մոնթէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Բէյճ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հիւլ ողողակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻԶՕ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միւրէթ խան Ղալաթիա

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

1898 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 12ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վոփորէն ելլող շոգենաւեր

1 15 ենմ. Մզպ. Պէօյր. Թրպ. ենք. Մրկ. Ր. Հս. Պէպ. Արնք. Գրչ. Օրթ. Պէշիր.
1 15 Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշք.
1 15 Գնտ. Վնր. Զնկ. Պէյլ. Գգկ.
1 40 Պէյգ. Բշպ. Զպգ. Գնլ. Ա. Հս. Գնտլ. Վնիր. Զէնկ. Պէյլ. Գգկ. Պշք.
2 30 Պէյր. Բշպ. ենք. Գնլ. Օյմ. Ր. Ա. Հս. Գնտլ. Արնվք. Վնր. Զնկր. Պէյլ. Գգկ. Պշքթ. Գպթշ.
2 30 Եէնմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Եէնք. Սթ. Մրկ. Գօյմ. Ր. Հիս. Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Էշիր.
3 15 ենմ. Մէգ. Պէօյր. Թրպ. Պէյր. Բշպ. Զպրլ. Գնլ. Ա. Հ. Գնտ. Վնր. Զնկ. Պէյլ. Գգկ. Իս.
3 30 Ր. Ա. Գվ. ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. ենք. Գթն. Մրկ. Գօյմ. Ր. Հս. Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պշկ.
5 — ենմ. Մէգ. Պէօյր. Թրպ. ենք. Իսթ. Միրկ. Գօյմ. Ր. Հս. Պէպ. Արվ. Գրչ. Օրթ. Պշկ.
5 30 Պէյգ. Բշպ. Զպր. Գնլ. Ա Հիս. Գնտ. Վնր. Զէնկ. Պէյ. Գգկ Պէշիրթաշ
5 45 ենմ. Մզպ. Պէօյր. Թրպ. Պէյգ. ենք. Սթն. Գնլ. Գօյմ. Ր. Հս. Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պշր.
7 15 ենմ. Մզպ. Պէօյր. Թրպ. Պէյր. ենք. Մրկ. Ր. Հս. Պէպ. Արս. Գրչ. Պէյլ. Սրթ Պէշիր (Պէյգօզ Զիբ-զաբ շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)
7 45 Պէյգ. Բշպ. Եր. Գնլ. Մրկ. Ր. Ա. Հս. Գանտ. Պէպ Արն. Վնր Զնր Պէյլ. Օրթ. Գգկ. Պշկ.
8 30 Ա. Ր. Գվ. ենմ. Մէգ. Պէօյ. Թրպ. Պէյր. Բշպ Զպգ. Գնլ. Ա. Հս. Գնտլ. Վան. Զնկ. Պէյլ. Գգկ. Իսկ.
9 — եէնմ. Մէգ. Պէօյ. Թար. ենք. Սթն. Մրկ. Ր. Հիս. Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պշր.
9 45 ենմ. Մզպ. Պէօյր. Թրպ. Պէյր ենք. Գնլ. Ա. Հս. Գնտլ. Վնր. Զնր. Պէյլ. Գգկ. Իսկ.
10 15 ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. ենք. Մրկ. Ր. Հիսար Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պէշիր.

Կոմորէն ելլող շոգենաւեր

3 — Պշք. Օրթ. Գրչ. Արվք, Պէպ. Ր. Հս. Մրկ. ենք. Թրպ. Պ.օյ. Մզպ. ենմ.
3 20 Իսկ. Գգկ. Պէյլ. Զնկ. Վնր. Գնտլ. Ա. Հ. Գնլ. Զպգ. Բշպ. Պէյգ.
3 40 Գպպ. Պշկ. Գգկ. Օրթ. Պէյլ. Զնկ. Արվ. Գնտ. Ա. Ր. Հս. Գնլ. Մրկ. ենք. Բշպ. Պրզ. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. ենմ.
4 30 Պշկ. Օրթ. Գրչ. Գգկ. Պէյլ. Զնկ. Արվ. Գնտ. Ա. Ր. Հս. Գնլ. Զպր. Բշպ. Պէյգ.
5 15 Գպթ. Պշկ. Գգկ. Օրթ. Պէյլ. Զնկ. Վնր. Արվ. Գնտ. Ա. Ր. Հս. Գնլ. Զպր. Բշպ. Պէյգ.
6 — Գպպ. Պշկ. Օրթ. Արվ. Պէպ. Ր. Հս. Մրկ. ենք. Պէյգ. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. ենմ. Ր. Ա. Գվգ.
7 — Պշ. Օրթ. Պէյլ. Զնկ. Արվ. Գնտ. Ա. Ր. Հ. Պօյմ ենք. Պէյթգ. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. ենմ.
8 30 Պշկ. Օրթ. Գրչ. Արվ. Պէպ. Ր. Հ. Մրկ. ենք. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. ենմ.
9 15 Պշր. Օրթ. Պէյլ Արվ. Ր. Հս. Պօյմ, Գնլ. ենք. Պէյգ. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. ենմ.
10 5 Պշ. Գգկ. Պէյլ. Զնկ. Վնր. Գնտ. Ա. Հ. Գնլ. Զպր. Բշպ. Պրզ. Մզպ. Ր. Ա. Գվ.
10 20 Պշկ. Օրթ. Գրչ. Արվ. Պէպ. Ր. Հս. Պօյմ. Մրկ. Իսթ ենք, Թրպ. Պէօյ. Մզպ. ենմ.
10 50 Գպպ. Պշկ. Օրթ. Գրչ. Արվ. Պէպ Գնտ. Ա. Ր. Հսր. Գնլ. Մրկ. ենք. Բշպ. Պրզ. Պէպէրէն ենմ. զացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի.
11 10 Պշկ. Պէյլ. Զնկ. Վնր. Գանտ Ա. Հիս. Գնլ. Զպգ. Բշպ. Պէյր.
11 20 Պշկ. Պէպ. Ր. Հս. Մրկ. Սթն. ենք. Թրպ. Պէօյ Մզպ. եէնմահալէ
11 40 Պշթ. Գգկ. Օրթ. Պէյլ. Զնկ. Վնր. Գնտլ. Պէպ.
12 15 Պշր. Օրթ. Գրչ. Արվ. Պէպ.

ԻՄԻԿԻՏԱՐ ԵՐԹԵԻԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկ. կ-մրէն	Կ-մրէն	Կ-մրէն	Իսկ. կ-մրէն
—	6 15	— —	7 5 Պշ. Գգ.
— —	6 50 Պէշիկ.	— —	7 40 Պշկ.
— —	7 55 Պէշիկ.	— —	8 20
— —	8 50 Գգ. Պշ.	— —	9 —
1 30	9 35	1 50	9 40
2 —	9 45 Ֆէրպ.	2 30	10 15 Գգկ.
2 40	10 — Պէշիկ.	2 45 Գ.կ.	10 30 Ֆէրպ
3 10	10 35 Գգկ.	3 20 Վոսփոր	10 40 Գգկ.
3 30	11 — Գգկ.	3 30	11
3 45 Ֆէրպ.	11 — Ֆէրպ.	4 —	11 25 Գգկ.
4 —	11 20	4 30 Ֆէրպօթ	11 30 Ֆէրպ
4 30	12 —	4 35	11 50
5 —		5 — Գգկ.	12 15
5 15 Ֆէրպ.		5 40 Պէշիկ.	
5 30 Պէշիկ.		5 45 Ֆէրպօթ	
5 50 Պէշիկ.		6 15 Պշկ.	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկ. կ-մրէն	Կ-մրէն	Կ-մրէն	Իսկ. կ-մրէն
— —	6 50 Պշթ.	— —	7 40 Պշթ.
— —	8 Պշթ.	— —	8 20
1 30	8 45	1 50	9 —
2 —	9 30	2 20	9 40
2 45	9 45 Ֆէրպ.	2 50	10 15
3 5	10 15	3 20 Վոսփ	10 30 Ֆէրպ.
3 45 Ֆէրպօթ	10 35	3 30	10 40
4 —	11 — Ֆէրպ.	4 30 Ֆէրպօթ	11 20
4 40	11 10	4 45 Պշկ.	11 30 Ֆէրպ.
5 25	11 45	5 30 »	11 45
5 15 Ֆէրպօթ	12 —	5 45 Ֆէրպօթ	12 15
5 50 Պշկ.		6 15 Պշկ.	
6 15 Պշկ.		7 5 Պշկ. Գգ.	

ՀԱՐԼՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵԻԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

4 — Հարէմէն Մալաձագ բացի Կիր.է)
5 — » » բացի ուր.է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէն
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
3 30 Կամուրջէն Հարէմ Մալաձագ բացի Կիր.է
4 30 » » » բացի Ուր.է
10 10 » » անտի Մալաձագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Մալաձագ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՄԻԿԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱՔԱՇԷ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՄ ԵՐԹԵԻԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրբէճի
5 15 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրբէճի
4 30 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
5 45 Սիրբէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրբէճիէն Գպթ. Իսկիւտար

Ծան.—Օրը միզապատ եղած ատեն շոգենաւը իրենց գոնուած տեղերը պիտի մնան։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆր. 14,500,000
Ձեռնարկի գրաւ	» 21,173,000
Ջարդեան հաւասոյթ	» 44,820,000

Ընկերութիւնս ՓՈՓԱԴԱՐՍ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ի՛ապահովագրեն մեր [illegible]

572 ԳԱՒՈՒԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ [illegible] 4

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑՈՒՄ ԵՒ ԵՐԿԱՑՆԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ

Կը ստացուին՝ Վոլդաի Մահիկով՝ որ վերջերս կատարելագործուած հռչակաւոր և ճշմարտ էլեկտրամագնիսական գործիք մըն է, 50704թիւ վկայագրով վաւերացուած։ Անոնք որ Վոլդա-Մահիկը կը գործածեն, իրենց արեան շրջանն ու ջղային դրութիւնը կանոնաւորութեամբ կը գործեն։ Զգայարանքներու կարողութիւնը կը շեշտուի։ Մտքին ու հոգիին ուժերը կը ստանան կորով մը՝ որ առողջ և բարգաւաճ կը նէ մարմինը ու կերկարէ կեանքը՝ որ չատերսու քով այնքա՛ն կարճ է։ Տկարակազմ մարդիկներու համար մանաւանդ, Վոլդաի Մահիկը չափէն աւելի օգտակար է։ Կը զօրացնէ ջիղերը, և կը մաքրէ արիւնի Բովանդակ աշխարհի մէջ Վոլդաի Մահիկը յանձնարարուած է, իբր անենան դեղ մը՝ հետեւեալ հիւանդութեանց դէմ. կաթուած, յօդացաւ, ջղացաւ, ջղային տկարութիւն, անքնութիւն, ուղեղու և ձեռքերու ցրտաւութիւն ախոնդանոտութիւն (hypocondrie) ժժգունութիւն, արգանդախեղդ, զժուարաշնչութիւն, անդամալուծութիւն, ջղային հարուած, մորթային հիւանդութիւն, ստամոքսի ցաւեր, էնֆիւէնսա, հագ, ականջի խժլղուք, գլխու ցաւ ևն. ևն։

Վոլդաի ճշմարիտ Մահիկը՝ վերջերս կատարելագործուած և 50704 թիւ վկայագրով վաւերացուած՝ որ մինակ իմ վաճառատունս կը գտնուի եկեղեցական բարդ մը է ընդհանուրին մատչելի։

Երախտագիտութեան և յանձնարարութեան բազմաթիւ նամակներ։

Հո
ը 20 ֆրանկ։

Կը գտնուի Կ. Շաբիրէի վաճառատունը, Ղալաթիա Թիւնէլի կայարանին քով. Պիրլոր փողոց, Սորկիատիս թաղ. Թիւ 27.

22 23—30

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ. ԲԱՇԽԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Ֆրանսերէն յ-ագրագ

Փարիզ, 16, Պուլվար տէ զ Իթալիէն. 1, 3, եր Լը Բելֆիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ

1845ին հիմնուած է Ֆր

Ապահովագրեալներու վնասուած	87,000000
Հաւասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000

1896 յունուար 1

Գնանպարեալ եւ անշարժ կալ. յ Ֆրանսա	40,000000
Ֆաւելիտալ գրամագլուխ	124,000000
Գումարեալ ապահովագրութիւնք	441,000000

Տարեկան ապահովագրեալ

Նեղահարաժիններու բարեգործութիւն և ապահովագրեալներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Պայմանագրութեան նոր եղանակ սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։

ԱՒԱՆԴ ՎԵՐԱԳԱՀՈՒՄ ի մասին բանակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տարով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու դիմել առ Ծնորհնոյ Գ. Մոտէս

180 Ճ. ՈՒ. ՀԱՒԻԹՍԷ ԵՒ ԷՆԿ. Էյվոսատ [illegible], Վ. [illegible] խան, Ղալաթիա

ԹՐԻԱՆԴԱՖԻԼՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ ՀՄՄՕԼԵՍԱՑ ԳՈՒՄԱՐԱՆ

Մասնիպոլ

Ղալաթիա, ՍՈՒՄԱՀԱՆԷ նաւամէջ, թիւ 69

Սոյն գործարանը, բացուած 1878ին, կը ծախէ ամեն տեսակ մասիքներ և տիւլ, զուտ խաղողէ չինուած։

Թրիանտաֆիլօրուլօ եղբարց օղին, օժտուած հաղուագիւտ յատկութեամբ ու ճաշակով, անսրծակը կը բանայ, չիգերուն ուժ, և մտքին կորով կուտայ. նրբաճաշակ խմողներուն կը յանձնարարուի Թրիանտաֆիլօրուլօ եղբարց օղին, որ կը ծախուի պոցուած և կնքուած շիշերով։

Դիմել. Բնբա Սաար, Հէլվէցիա, Պիզանս, Կամպրիսս գարեջրատունները, Բաբատօրուլօ, Բաբանասօրուլօ, Ֆրրցալի, Ֆրրբրգօս, Մարսրիա և Տրմրմրաքօրուլօս նպաստեղէն վաճառատունները, Թարլապաշի 65 և 170 թիւ ըմպելեաց մթերասոյսերը, Մրրքէօր Վասրիատ և Զօգոդաբէշրատունները, Պալբբ բաղար Ֆիլօքսս և Հէլեասր բատատիսերը, Լրմսս իսկէլէր Գէլիերին մթերասոյսը, Պէշրքիաշ Ասէսարի, Գապարր և Բասանօրուլօ թ-ատատիսերը։

ՀԱՅԵՆԱՒԱՑԻՆ ՀՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՒԵԿԱ Ն Ա ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ

Ն. ԲԱՖԷ ԵՒ ԼԷՆ

Մարբիլ այլ և Պանտոֆ մէջ էլեկտրամագնիսական բանոց

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Մարտ 11 ժամ. Պաթումէն։
» 15 Մէնէրէլի Մարսիլիէն։
» 21 Սէրտոսի Անատոլի եղերքէն։

ՄԵՆՈՒՄ

Մարտ 10 Լա Կոլ Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսսիսք։
» 11 ժամ. Անվերս ուղղակի։
» 15 Մէնէրէլի Սամսոն. Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսսիսք։
» 22 Սէրտոսի Մարսիլիա ուղղակի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւագոչէրի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՈԹԷՄ ԸՂՊՈՒԼ
575 Թոփհանէ, քարափին վրայ

ԲԱԶԷ

ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱԳՈՒ ՎՐԱՑ ՀԱՆԴԵՐՁԻՑ

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, պուտ էֆէնտի եէնի Զարշը, թիւ 3, 6

Վաճառատունս պատիւ ունի ծանուցանել ազնիւ հասարակութեան թէ՝ ի վիճակի է հայթայթել անմրցելի գներով թէ պատրաստ և թէ շափս վրայ հանդերձեղէնք։ Տնօրէնութիւնն սերտ յարաբերութեան մէջ լինելով Ֆրանսայի ամենէն լաւ գործարանաց հետ, կարողացած է ձեռն ունենալ ազնիւ շուխայներու ստուար քանակութիւն մը որ հրապարակի վրայ ծախուած պատրաստ հանդերձեղէններու ցաւալի վիճակն և սղութիւնն իսկոյն կը պարզէ լաւ դիտողին։ Գերման-Աւստրիական կեղծ պատրաստութիւններէ խորշած, միայն զուտ բուրդ Ֆրանսական, Անգլիական և Պելճիական լաւ ապրանքներ տեղական ընթէր գործաւորութեամբ պատրաստել և անոնց գներով ծախել, այս եղած է վաճառատանս նշանաբանն։ Հրապարակէն շուխայ գնելով, պատրաստ զգեստ ծախելու ճգնող վաճառատուններն այցելելէ առաջ, կը խնդրուի անգամ մը դիմել մեր վաճառատուններն ալ։

Վերջին գին. Թիւը 2 դրչ.

20 56—100

COMP RUSSE

NA I ATION A VAPEUR ET D COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

21 Ֆ Միտիլի, Իզմիր, [illegible] Ամոլ 3ին յատ միջօրէին։
[illegible] 25 9 [illegible] Սամսոնդակ, [illegible] 10ին։
Ե 26 10 [illegible] Այնեղոզ, Մէլինի, Իզմիր [illegible] 4 [illegible]
Շ 28 12 Իւէպոլու. Սամսուն, [illegible], կիր [illegible] Տրապիզոն և Պաթում առտուն ժամը 11ին։ 562

ՖԻԼ ԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուղ[illegible] [illegible] ՀԷՔՍՊՐԷՍ Լիվերպուլ և Ամերիկայ Գլխ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ումբրիա	7718	Գոնինտ	4581
Էդրուրիա	7718	Սամսրիա	3574
Դէրվիա	7391	Մարաթոն	2408
Ուրանիա	7268	Աղուս	2393
Բաւոնիա	5587	Սարակոսա	2168
Մէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Գալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիատա	1899
Ալէքբօ	2143	Մորոգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուբանիա	12950
Գազալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 571

Արտօնատէր Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ